

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E FINANCAVE DHE EKONOMISË
Agjencia Kombëtare e Arsimit, Formimit Profesional dhe Kualifikimeve

SKELET KURRIKULI

Për Drejtimin Mësimor

DETARI

Niveli II i KSHK
(2 vjeçar)

Kodi: J-II-21

Miratoi:

MINISTRI

Tiranë, 2021

Përmbajtja:

- I. Qëllimet e arsimit profesional në drejtimin “Detari”, niveli II i Kornizës Shqiptare të kualifikimeve (KSHK), 2 vjeçar.**
- II. Profili profesional i nxënësve në përfundim të arsimit profesional “ Detari”, niveli II i KSHK**
 1. Kërkesat e pranimet të nxënësve në arsimin profesional, në drejtimin “Detari”, niveli II i KSHK
 2. Kompetencat e përgjithshme të nxënësit në përfundim të arsimimit në drejtimin “Detari”, niveli II i KSHK
 3. Kompetencat profesionale të nxënësit në përfundim të arsimimit në drejtimin “Detari”, niveli II i KSHK
 4. Mundësitë e punësimit dhe të arsimimit të mëtejshëm në përfundim të arsimimit në drejtimin “Detari”, niveli II i KSHK
- III. Plani mësimor për drejtimin “Detari”, niveli II i KSHK**
- IV. Udhëzime për planin mësimor**
- V. Udhëzime për procesin mësimor**
- VI. Udhëzime për vlerësimin dhe provimet**
- VII. Të dhëna për certifikatën që fitohet në përfundim të arsimimit në drejtimin “Detari”, niveli II i KSHK**
- VIII. Programet e përgjithshme të lëndëve teorike profesionale**
- IX. Përshkruesit e moduleve të praktikës profesionale**
- X. Programi i përgjithshëm i praktikës profesionale të grupuar**

I. Qëllimet e arsimit profesional në drejtimin “Detari”, niveli II i KSHK, 2 vjeçar)

Qëllimi kryesor i arsimit profesional në drejtimin “Detari”, niveli II i KSHK, është *“zhvillimi i personalitetit të nxënësve për të jetuar në përshtatje me botën që i rrethon dhe përgatitja e tyre për t’u punësuar në veprimtaritë profesionale që lidhen drejtpërdrejt me detarinë, siç janë marina tregtare, shërbimet portuale, peshkimi, mjetet lundruese të agjencive të zbatimit të ligjit, mjeteve lundruese për qëllime argëtimi, etj. Për të realizuar këtë, shkolla profesionale u krijon nxënësve:*

- mundësi të përshtatshme për të nxënë, pavarësisht nga gjinia, raca, besimi dhe aftësitë;
- mundësi për të gjithë, për të zhvilluar kompetencat profesionale, të bazuara në njohuritë, shprehjet, qëndrimet dhe vlerat, të mjaftueshme për të lehtësuar punësimin dhe përparimin drejt arsimit e formimit profesional të mëtejshëm;
- mbështetje për t’u njohur me rregullat e sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit në përputhje me standardet ndërkombëtare dhe për t’i zbatuar ato me rreptësi;
- mbështetje për t’u njohur me teknologjitë e proceset teknologjike bashkëkohore e të perspektivës, që lidhen me kualifikimin profesional përkatës;
- mbështetje për të zhvilluar ndjenjën e disiplinës, kuriozitetin intelektual dhe profesional, aftësitë sipërmarrëse, si dhe vlerat morale;
- mbështetje për t’u zhvilluar psikologjikisht dhe fizikisht, për të përballuar vështirësitë që do të ndeshin gjatë veprimtarive të ardhshme profesionale;
- mbështetje për të zhvilluar frymën e tolerancës dhe të mirëbesimit nëpërmjet përvojës së punës.

II. Profili profesional i nxënësve në përfundim të arsimit profesional në drejtimin “Detari”, niveli II i KSHK

1. Kërkesat e pranimit të nxënësve në arsimin profesional, në drejtimin “Detari”, niveli II i KSHK.

Në shkollat që ofrojnë arsimin profesional në drejtimin mësimor “Detari” niveli II i KSHK, kanë të drejtë të regjistrohen të gjithë të rinjtë që:

- kanë mbaruar arsimin e detyruar 9-vjeçar;
- janë të aftë fizikisht dhe mendërisht të përballojnë kërkesat e këtij niveli të arsimit profesional.
- nëse kanë aftësi të kufizuara, shkolla krijon kushte dhe përshtat programin në përputhje me paaftësitë që shfaqin.

Në raste të veçanta kur kërkesat për të ndjekur këtë shkollim janë më të larta se kapacitetet reale të këtyre shkollave, atëherë, MFE përgatit udhëzime të veçanta me kritere të posaçme pranimi për këto shkolla.

2. Kompetencat e përgjithshme të nxënësit në përfundim arsimit në drejtimin “Detari”, niveli II i KSHK

Në përfundim të arsimit profesional në drejtimin “Detari”, niveli II i KSHK, nxënësi do të zotërojë këto kompetenca të përgjithshme kryesore:

- Të komunikojë në mënyrë korrekte me shkrim e me gojë për të shprehur mendimet e ndjenjat e tij dhe për të argumentuar opinionet për çështje të ndryshme.

- Të përdorë burime dhe teknika të ndryshme të mbledhjes dhe të shfrytëzimit të informacioneve të nevojshme për zhvillimin e tij personal dhe profesional.
- Të nxisë potencialin e tij të brendshëm në kërkim të vazhdueshëm për zgjidhje të reja më efektive dhe më efikente.
- Të angazhohet fizikisht, mendërisht dhe emocionalisht në kryerjen e detyrave të ndryshme në kontekstin profesional, personal dhe shoqëror.
- Të respektojë rregullat dhe parimet e një bashkëjetese demokratike në kontekstin e integriteteve lokale, rajonale.
- Të manifestojë guxim dhe aftësi sipërmarrëse për të ardhmen e tij.
- Të tregojë vetëkontroll gjatë ushtrimit të veprimtarive të tij.
- Të organizojë drejt procesin e të nxënës të tij dhe të shfaqë gadishmërinë dhe vullnetin për të nxënë gjatë gjithë jetës.
- Të respektojë parimet e punës në grup dhe të bashkëpunojë aktivisht në arritjen e objektivave të pranuar.
- Të vlerësojë dhe vetëvlerësojë nisur nga kriteret e drejta si bazë për të përmirësuar dhe çuar më tej arritjet e tij.

3. Kompetencat profesionale të nxënësit në përfundim të arsimit në drejtimin “Detari”, niveli II i KSHK.

Në përfundim të arsimit profesional në drejtimin “Detari” niveli II i KSHK, nxënësi do të jetë i aftë të ushtrojë kompetencat profesionale si më poshtë:

- Të notojë në kushte të ndryshme në ujë;
- Të vozisë me mjete të thjeshta lundrimi;
- Të përdorë terminologjinë detare në emërtim, interpretim dhe raportim;
- Të tregojë vetëkontroll gjatë ushtrimit të veprimtarive profesionale;
- Të zbatojë parimet e punës në grup dhe të bashkëpunojë aktivisht në përmbushjen e detyrave profesionale.
- Të zbatojë kriteret e sigurisë personale dhe përgjegjësisë kolektive në anije;
- Të përcaktojë distancat nga anija në bankinë, shpejtësinë dhe kahun e lëvizjes së anijes;
- Të kryejë kontrole pamore për mbajtjen në gatishmëri përdorimi të mjeteve të shpëtimit të jetës, mbrojtjes nga zjarri dhe të higjenës në anije;
- Të zbatojë detyrat individuale dhe në grup lidhur me emergjencat e identifikuar;
- Të vëzhgojë gjatë shërbimit elementë të sigurisë gjatë qëndrimit të anijes në bankinë, bovë apo spirancë dhe të raportojë;
- Të përdorë pajimet personale, kolektive dhe teknikat e rekomanduara për mbijetesën në det.
- Të përdorë mjete dhe pajisje për parandalimin dhe luftën kundër zjarrit.
- Të japë ndihmën e parë fillestare.
- Të vëzhgojë gjatë shërbimit sinjalistikën lundrimore natën/ditën dhe të raportojë;
- Të kryejë punime të mbrojtjes së anijes nga ndryshku;
- Të kryejë kalafatimin dhe stukimin e mjeteve lundruese prej druri;
- Të realizojë nyjet (lidhjet) detare;
- Të qepë cimat dhe kavot;
- Të përdorë cimat për akostim dhe çakostim nga bankina;
- Të asistojë në matjen e lëngjeve në tanke;
- Të realizojë vendosjen e sigurtë të mjeteve për pritjen dhe përcjelljen e pilotit.
- Të kryejë punime të mirëmbajtjes të thjeshta elektromekanike në anije;
- Të kryejë punime mirëmbajtjeje dhe riparime të thjeshta të veglave të peshkimit;

- Të përgatisë veglat e peshkimit sipas specifikës së shërbimit;
- Të kryejë gjuetinë e peshkut me vegla të thjeshta peshkimi në bregdet;
- Të marrë informacion për motin nga instrumentat matës dhe informues në anije, si dhe nga tregues të tjerë të motit;
- Të kryejë matje meteorologjike me instrumentat përkatës, në anije;
- Të sistemojë produktin e kapur gjatë peshkimit;
- Të kryejë detyrat e shërbimit në shkallën e imbarkimit të mjetit lundrues;
- Të asistojë në monitorimin fizik të përpunimit të ngarkesës së mjetit lundrues në port;
- Të asistojë në sigurimin e objekteve të lëvizshme nga deti në magazina dhe depo;
- Të asistojë në dorëzimin në impiantet marrëse portuale të mbetjeve që gjenerohen në mjetin e lundrimit;
- Të ruajë freskinë e produktit nga momenti i zënies deri në daljen e tij në treg;
- Të respektojë standardet ndërkombëtare që veprojnë në fushën e peshkimit;
- Të ndërgjegjësohet për sigurinë fizike (maritime security) të mjetit lundrues;
- Të asistojë në patrullime sigurie në mjetin e lundrimit;
- Të respektojë rregullat e sigurisë, shëndetit, ruajtjen e pronës dhe mbrojtjen e mjedisit detar nga ndotja;
- Të përdorë në mënyrë të pavarur literaturat profesionale;
- Të komunikojë me etikë profesionale.

4. Mundësitë e punësimit dhe të arsimimit të mëtejshëm në përfundim të arsimimit në drejtimin “Detari”, niveli II i KSHK

Përfundimi me sukses i kualifikimit profesional ”Detari”, niveli II i KSHK, e pajis nxënësin me certifikatën e punonjësit gjysmë të kualifikuar (ndihmës) në këtë drejtim. Ky kualifikim i jep mundësi nxënësit t’i drejtohet tregut të punës në mjetet lundruese të marinës tregtare, të peshkimit dhe të agjencive të zbatimit të ligjit, në shërbimeve portuale, në ekonomitë e rritjes artificiale të peshkut, si dhe në stabilimentet e ruajtjes dhe shpërndarjes së peshkut për treg. Me përfundimin e këtij niveli, nxënësit ka mundësi për vazhdimin e arsimimit në një nga profilet mësimore (njëvjeçare) të nivelit III të KSHK të këtij drejtimi. Me arsimim të mëtejshëm në nivelin IV të KSHK, nxënësit fitojnë ”Maturën shtetërore profesionale” me mundësi për vazhdimin e studimeve universitare dhe pas të mesmes.

III. Plani mësimor për arsimin profesional në drejtimin “Detari”, niveli II i KSHK (2 vjeçar)

Plani mësimor për drejtimin “Detari”, Niveli II i KSHK				
Nr	Kodi	Lëndët dhe modulet mësimore	Niveli II i KSHK	
			Orët javore/vjetore	
			Klasa 10	Klasa 11
A.		Lëndët e përgjithshme (Gjithsej)	14/15 (476/ 510)	11/12 (352/ 384)
1		Gjuhë shqipe	1	1
2		Letërsi	1	1
3		Gjuhë e huaj 1	2	2
4		Gjuhë e huaj 2 (me zgjedhje të lirë)	(1)	(1)

5		Matematikë	2	2
6		Fizikë	2	-
7		Kimi	-	2
8		Shkencat sociale	2	-
9		Histori	-	2
10		Gjeografi	1	-
11		Teknologji informimi e komunikimi	1	-
12		Edukim fizik, sporte, shëndet	2	1
B.		Lëndët profesionale (Gjithsej)	10(340)	8 (256)
1	L-30-382-21	Njohuri për mjetet e lundrimit	3	3
2	L-30-381-21	Lundrim	3	2
3	L-30-383-21	Hidrometeorologji	2	1
4	L-30-385-21	Gjuetia në ujra	2	2
C.		Module të praktikës profesionale (Gjithsej)	6 (204)	12 (384)
1	M-30-162-20	Kryerja e notimit dhe vozitjes	51	-
2	M-30-163-20	Realizimi i nyjeve detare	36	-
3	M-30-165-20	Mbrojtja e anijes nga ndryshku	51	-
4	M-30-173-20	Kallafatimi dhe stukimi i mjeteve lundruese prej druri	33	-
5	M-30-1192-20	Qepja e cimave dhe kavove në anije	33	-
6	M-30-1035-20	Teknikat personale të mbijetesës në det (IMO 1.19)	-	30
7	M-30-1036-20	Parandalimi dhe lufta kundër zjarrit (IMO 1.20)	-	30
8	M-30-1037-20	Ndihma e parë elementare (IMO 1.13)	-	30
9	M-30-1193-21	Përdorimi i mjeteve dhe i mekanizmave të kuvertës	-	48
10	M-30-167-21	Punimet ndihmëse elektromekanike në anije	-	66
11	M-30-168-21	Trajtimi i pëlhurave dhe veglave të peshkimit	-	66
12	M-30-170-21	Gjuetia në bregdet	-	81
13	M-30-1720-21	Shërbime për aktivitetin ekonomik të mjetit lundrues në port	-	33
D.		Praktikë profesionale e grupuar (Gjithsej)	60 (2 javë)	60 (2 javë)
		Gjithsej A+B+C+D	30/31 (1080/1114)	31/32 (1052/1084)

IV. Udhëzime për planin mësimor

Kohëzgjatja e vitit shkollor është:

Në klasën 10, viti shkollor ka gjithsej 36 javë (34 javë mësimore + 2 javë praktikë profesionale e grupuar)

Në klasën 11 viti shkollor ka gjithsej 36 javë (32 javë mësimore + 2 javë praktikë profesionale e grupuar + 1 javë provimi i praktikës profesionale + 1 javë provimi i teorisë profesionale).

Një javë mësimore ka jo më shumë se 32 orë mësimore (teorike dhe praktike).

Një orë mësimore zgjat 45 minuta.

Kurrikuli i arsimit profesional në drejtimin “Detari”, niveli II i KSHK, përbëhet nga 4 grupe elementesh kurrikulare:

- Lëndët e kulturës së përgjithshme, të përbashkëta për drejtimet e ndryshme të këtij niveli (programet e detajuara të tyre jepen në një dokument të veçantë të MASR).
- Lëndët e kulturës profesionale (programet e përgjithëshme të këtyre lëndëve janë pjesë e këtij skeletkurrikuli).
- Modulet e praktikës profesionale (përshkruesit e tyre janë pjesë e këtij skeletkurrikuli).
- Praktika profesionale e grupuar (programi i përgjithshëm i kësaj praktike është pjesë e këtij skeletkurrikuli).

Rekomandohet që modulet e praktikës profesionale të realizohen në ndarje ditore 3 orëshe ose 6 orëshe.

V. Udhëzime për procesin mësimor.

Mësuesit e lëndëve teorike profesionale dhe instruktorët e moduleve të praktikave profesionale duhet të përzgjedhin dhe përdorin forma dhe metoda mësimdhënieje të tilla që të nxisin maksimalisht të nxënësit aktiv të nxënësve dhe të çojnë në krijimin tek ta, të kompetencave të punës, të plota dhe të qëndrueshme.

E rëndësishme është që *planifikimi i mësimdhënies* të bazohet në një proces analize fillestare, i cili të marrë parasysh faktorë të tillë të rëndësishëm si, niveli i hyrjes së nxënësve, përmbajtja e hollësishme e lëndëve profesionale dhe e moduleve të praktikave profesionale të parashikuara dhe shkalla e integritit të tyre, objektivat konkretë që do të arrihen, mundësitë reale që ka shkolla për realizimin e veprimtarive mësimore etj. Për këtë planifikim duhet një bashkëpunim i ngushtë i të gjithë personelit mësimdhënës dhe drejtues të shkollës.

Elementi kyç për arritjen e suksesit në një proces të nxëni, është *motivimi i nxënësve*. Njohja e vazhdueshme e nxënësve me shkollën e përmbushjes së objektivave nga ana e tyre përbën një mekanizëm të fuqishëm motivimi, i cili duhet të shihet me përparësi nga mësuesit.

Një element tjetër që ndihmon suksesin është *integrimi i teorisë me praktikën* e profesionit. Parimi i “të nxënësit duke bërë” duhet të gjejë vendin e duhur në procesin e të mësuarit në shkollat profesionale të drejtimit “Detari”, niveli II i KSHK.

Mësuesit dhe instruktorët duhet të përdorin metoda të tilla të të mësuarit që zhvillojnë jo vetëm njohuritë teorike, shkathtësitë dhe shprehitë praktike të nxënësve, por edhe qëndrimet e tyre ndaj jetës, punës dhe shoqërisë në përgjithësi. *Puna në grup* dhe *Puna me projekte* janë dy nga format bazë të organizimit të mësimin (teorik ose praktik) për të zhvilluar *kompetencat kyçe*, të nevojshme për zgjidhjen e problemeve që kanë të bëjnë me veprimtarinë profesionale në veçanti dhe jetën e profesionistit të ardhshëm, në përgjithësi.

Një parim tjetër që duhet respektuar nga mësuesit dhe instruktorët është fakti që *të nxënësit nuk ndodh vetëm në mjediset e shkollës, por edhe jashtë tyre*. Dhënia e detyrave dhe puna kërkimore e pavarur e nxënësve ka një ndikim të dukshëm në formimin e tyre si profesionistë të ardhshëm të drejtimit profesional “Detari”, niveli II i KSHK.

Praktika profesionale e grupuar do të kryhet gjatë një periudhe dyjavore (në vijim ose e ndarë në dy blloqe njëjavore) në mjediset reale të punës (në anije, në laboratore, në bregdet dhe në pishina, në porte). Nxënësit mund të ndahen në dy ose më shumë grupe dhe të kryejnë praktikën në vende të ndryshme pune, sipas një sistemi *rotacioni*. Programi i detajuar i veprimtarive praktike që do të kryejnë nxënësit gjatë praktikës së grupuar do të hartohet nga vetë shkolla profesionale, në marrëveshje edhe me ndërmarrjet/bizneset ku do të kryhet kjo praktikë. Instruktori/instruktorët e shkollës do të udhëheqin, mbikqyrin dhe vlerësojnë nxënësit gjatë kryerjes së praktikës profesionale të grupuar, duke bashkëpunuar edhe me specialistët e detarisë të ndërmarrjeve/bizneseve ku do të kryhet praktika.

Në përputhje me Ligjin Nr. 10109 datë 10.2.2009 “Për Administratën Detare në Republikën e Shqipërisë”, Shkolla profesionale duhet të bashkërendojë veprimtaritë përkatëse praktike dhe të testimi me Drejtorinë e Përgjithshme Detare për procesin e kualifikimit të nxënësve të drejtimit mësimor “Detari”, niveli II i KSHK.

VI. Udhëzime për vlerësimin dhe provimet.

Vlerësimi vjetor i nxënësve për lëndët teorike profesionale, modulet e praktikave profesionale dhe praktikën profesionale të grupuar bëhet nga vetë mësuesit dhe instruktorët përkatës, me metoda dhe instrumente vlerësimi të përgatitura ose përzgjedhura nga vetë ata. Vlerësimi i nxënësve të bëhet me nota (4-10) për lëndët teorike, për modulet praktike dhe për praktikën profesionale të grupuar, si gjatë vitit, ashtu edhe në provimet përfundimtare.

Në përfundim të klasës së njëmbëdhjetë, nxënësi i arsimuar në drejtimin profesional “Detari”, niveli II i KSHK, i nënshtrohet provimeve të mëposhtme:

- a) Provimi i teorisë profesionale të integruar;
- b) Provimi i praktikës profesionale të integruar;

Në këto provime ata vlerësohen për shkallën e përvetësimit të kompetencave profesionale (njohurive, shprehive, vlerave dhe qëndrimeve), të nevojshme për të punuar në veprimtari të ndryshme profesionale që operojnë në fushën e detarisë, dhe u jepet certifikata në të cilën evidentohen notat përfundimtare të lëndëve teorike profesionale, të moduleve të praktikës profesionale, të praktikës profesionale të grupuar dhe të lëndëve të përgjithshme, për çdo vit shkollor, si dhe rezultatet e dy provimeve përfundimtare të nivelit II të KSHK.

VII. Të dhëna për certifikatën që fitohet në përfundim të arsimit profesional në drejtimin “Detari”, niveli II të KSHK

Me përfundimin e suksesshëm të arsimit profesional në drejtimin mësimor “Detari”, niveli II i KSHK, shkolla profesionale e pajis nxënësin me Dëftesën e përfundimit të këtij niveli si dhe një përvojë pune/praktike jo më pak se dy muaj në det në sektorin përkatës, fiton të drejtën për testim dhe kualifikim në Nivelin II/4 dhe/ose në Nivelin III/4 me Certifikatën e Aftësisimit Profesional (të cilat janë në përputhje me Rregullat A-VI/1 - 1, 2, 3, 4 dhe A-VI/6 – 1 të Ligjit Nr. 82/2019 datë 05.12.2019 “Për Aderimin e Republikës së Shqipërisë në Aktin Final të Konferencës së Shteteve Anëtare të Konventës Ndërkombëtare “Për Standardet e Kualifikimit, Certifikimit dhe Shërbimit për Detarët, (STCW) 1978”), të cilat njihen në territorin e Republikës së Shqipërisë dhe nga IMO (Organizata Ndërkombëtare Detare).

Sipas modelit të miratuar nga MFE, këto dëshmi përmbajnë:

- a) Të dhënat për nxënësin, shkollën, vitin e përfundimit, kualifikimin e fituar, etj.
- b) Të dhëna për rezultatet e arritura nga nxënësi:
 - rezultatet në lëndët e përgjithshme, lëndët profesionale, modulet profesionale dhe praktikën profesionale të grupuar, për çdo vit shkollor;
 - rezultatet e dy provimeve përfundimtare të Nivelit II i KSHK;
- c) Të dhëna të tjera që kërkohen nga Administrata Detare.

VIII. Programet e përgjithshme të lëndëve teorike profesionale.

1. Lënda “Njohuri për mjetet e lundrimit” (L-30-382-21). Kl. 10 – 102 orë dhe Kl. 11 – 96 orë

▪ Synimet e përgjithshme të lëndës “Njohuri për mjetet e lundrimit”, kl 10

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Njohuri për mjetet e lundrimit”, kl 10, nxënësi duhet:

- Të dallojë elementët konstruktivë dhe funksional të një mjeti lundrimi;
- Të përshkruajë materialet që përdoren për ndërtimin e mjeteve lundruese;
- Të dallojë cimat dhe kavot;
- Të përshkruajë mirëmbajtjen e cimave dhe kavove.
- Të dallojë veglat dhe pajisjet e takilazhit në mjetin e lundrimit;
- Të përshkruajë funksionin dhe mirëmbajtjen e pajisjeve të takilazhit.
- Të përshkruajë funksionin dhe procesin e mirëmbajtjes së mekanizmave dhe pajisjeve të kuvertës.
- Të tregojë rregullat e mirëmbajtjes së anijes që kanë të bëjnë me jetëgjatësinë e saj;
- Të listojë agregatet kryesore të instaluara në lokalin e makinerisë;
- Të përshruajë funksionin dhe procesin e mirëmbajtjes së agregateve kryesore të instaluara në lokalin e makinerisë.
- Të përshkruajë veçori të mjeteve lundruese për qëllime argëtimi;
- Të përshkruajë veçori të mjeteve lundruese për shërbime portuale;
- Të përshkruajë veçori të mjeteve lundruese për qëllime furnizimi/ndrrimi ekuipazhi;
- Të përshkruajë veçori të mjeteve lundruese të transportit të udhëtarëve dhe/ose mjeteve;
- Të përshkruajë veçori të mjeteve lundruese për transport mallrash;
- Të përshkruajë veçori të mjeteve lundruese për transport konteinerësh;
- Të përshkruajë veçori të mjeteve lundruese për qëllime kërkim/shpëtimi;
- Të përshkruajë veçori të mjeteve lundruese të agjensive të zbatimit të ligjit në det;
- Të përshkruajë veçori të mjeteve lundruese të veçanta si lumore, me jastekë ajri, me krahë, etj.

▪ Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Njohuri për mjetet e lundrimit”, kl.10 - 102 orë

1	Ndërtimi dhe materialet që përdoren për ndërtimin e anijes	10 orë
2	Cimat, kavot dhe takilazhi në anije	12 orë
3	Agregatet e instaluara në kuvertën e anijes	12 orë
4	Mbrojtja e anijes nga ndryshku	12 orë
5	Agregatet e instaluara në lokalin e makinerisë	12 orë
6	Dokimi i anijes, proceset dhe punimet kryesore që kryhen në të	10 orë
7	Veçoritë e mjeteve lundruese për qëllime argëtimi	6 orë
8	Veçoritë e mjeteve lundruese për shërbime portuale	6 orë
9	Veçoritë e mjeteve lundruese për qëllime furnizimi/ndrrimi ekuipazhi	3 orë
10	Veçoritë e mjeteve lundruese të transportit të udhëtarëve dhe/ose mjeteve	6 orë
11	Veçoritë e mjeteve lundruese për transport mallrash	3 orë
12	Veçoritë e mjeteve lundruese për transport konteinerësh	3 orë
13	Veçoritë e mjeteve lundruese për qëllime kërkim/shpëtimi	2 orë
14	Veçoritë e mjeteve lundruese të agjensive të zbatimit të ligjit në det	3 orë
15	Veçoritë e disa mjeteve lundruese të veçanta	2 orë

▪ Synimet e përgjithshme të lëndës “Njohuri për mjetet e lundrimit”, kl. 11.

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Njohuri për mjetet e lundrimit”, kl. 11, nxënësi duhet:

- Të listojë instrumentat dhe pajisjet kryesore navigacionale në urën e komandës;
- Të përshkruajë funksionin e instrumentave dhe paisjeve kryesore radio-navigacionale në urën e komandës së mjetit lundrues;
- Të përshkruajë parimet e përgjithshme të funksionimit të busullës magnetike;
- Të përshkruajë parimet e përgjithshme të funksionimit të busullave xhiroskopike;
- Të përshkruajë parimet e funksionimit të autopilotit. Rastet e përdorimit;
- Të listojë instrumentat dhe pajisjet kryesore pneumatike dhe hidraulike në mjetin e lundrimit;
- Të përshkruajë funksionin e instrumentave dhe paisjeve kryesore pneumatike në mjetin e lundrimit;
- Të listojë instrumentat, pajisjet kryesore elektrike dhe linjat e shpërndarjes në mjetin e lundrimit;
- Të përshkruajë funksionin e instrumentave, paisjeve kryesore elektrike dhe linjave të shpërndarjes në mjetin e lundrimit;
- Të përshkruajë klasifikimin e motorave me djegje të brendshme.
- Të përshkruajë ndërtimin e motorit me djegie të brendshme.
- Të përshkruajë sistemet dhe funksionin e tyre tek motorat detarë.
- Të listojë llojet e pompave të instaluara, proçedurat e punës për takim/s’takim;
- Të përshkruajë funksionin dhe proçedurat e punës për takim/s’takim kompresorësh;
- Të përshkruajë funksionin dhe proçedurat e punës për takim/s’takim kaldaje;
- Të përshkruajë funksionin dhe proçedurat e punës për takim/s’takim të impianteve ftohëse;
- Të përshkruajë praktikat e punës për pastrime, gratime dhe vajisje të strukturave, paisjeve dhe agregateve në lokalin e makinerisë;
- Të shpjegojë llojet dhe vetitë dhe trajtimin e hidrokarbureve në anije.
- Të përshkruajë sistemet e ndryshme të tubacioneve në anije;
- Të përshkruajë sistemin e trajtimit të ujrave të zeza në mjetin e lundrimit;
- Të interpretojë një skemë të sistemit të ujrave të zeza;
- Të përshkruajë qëllimin dhe parimet kryesore të punës me ujrat e ballastit;
- Të përshkruajë vendet dhe kushtet e ruajtjes së ujit të pijshëm në mjetein e lundrimit;
- Të argumentojë rëndësinë e sigurimit të objekteve të lëvizshme në depo dhe magazina;
- Të përshkruajë indikatorët tregues të presioneve, temperaturave, gazrave, etj. Leximet;
- Të dallojë markimet dhe simbolet e aplikueshme në kuvertë;
- Të dallojë markimet dhe simbolet e aplikueshme në hotel;
- Të dallojë markimet dhe simbolet e aplikueshme në lokalin e makinerisë;

▪ **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Njohuri për mjetet e lundrimit”, kl. 11 – 96 orë**

1	Familiarizimi me instrumentat dhe pajisjet kryesore navigacionale në urën e komandës së mjetit lundrues	4 orë
2	Busulla magnetike, xhiroskopike, autopiloti.	12 orë
3	Instrumentat dhe pajisjet kryesore pneumatike dhe hidraulike	6 orë
4	Instrumentat dhe pajisjet kryesore elektrike në mjetin e lundrimit	6 orë
5	Njohuri mbi motorat detarë	6 orë
6	Ndërtimi i motorit, pjesët përbërëse të tij	12 orë
7	Sistemet tek motorat detarë	6 orë
8	Pompat, kompresorët, kaldaja, impiantet ftohëse, etj.	8 orë
9	Tanket, sentinat dhe sistemet e tubacioneve në anije	6 orë
10	Hidrokarburet dhe trajtimi i tyre	5 orë
11	Ujrat e zeza dhe trajtimi i tyre	4 orë
12	Ujrat e ballasteve	2 orë
13	Uji i pijshëm	2 orë

14	Depot, magazinat dhe stivimi i objekteve të lëvizshme në to	2 orë
15	Indikatorët tregues të presioneve, temperaturave, gazrave, etj. Alarmet e tyre.	6 orë
16	Praktikat e punës për për pastrime, grasatime dhe vajtje të strukturave, paisjeve dhe agregateve në lokalitë e makinerisë	3 orë
17	Markimet dhe simbolet në kuvertë, hotel dhe makineri	6 orë

2. Lënda “Lundrim” (L-30-381-21). Kl. 10 – 102 orë dhe Kl. 11 – 64 orë

▪ Synimet e përgjithshme të lëndës “Lundrim”, kl 10

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Lundrim”, kl 10, nxënësi duhet:

- Të përshkruajë historikun e aktivitetit detar për vendin tonë dhe rajonin
- Të tregojë tipet e anijeve në zona të ndryshme gjatë lundrimit.
- Të rendisë sistemet bazë të anijes.
- Të përshkruajë faktorë që ndikojnë në pluskimin, lëvizjen dhe drejtimin e anijes.
- Të përshkruajë procedurat e emergjencave kryesore në mjetin e lundrimit;
- Të listojë masat që meren për parandalimin dhe reagimin ndaj ndotjes detare;
- Të tregojë rregullat e sigurisë dhe shëndetit në punë në mjetin e lundrimit;
- Të përshkruajë ndikimet e komunikimit efikas në mjetin e lundrimit;
- Të listojë parimet bazë të marrëdhënieve sociale në mjetin e lundrimit;
- Të përshkruajë rregullat e punës dhe pushimit për shmangien e tejlodhjes;
- Të përshkruajë procedurat e sigurisë së punës në ambiente të mbyllura, lartësi, jashtë bordit, me paisjet elektrike, në temperatura të larta, të ulëta, etj.
- Të tregojë komandat që përdoren gjatë operacioneve të manovrave të anijes.
- Të komunikojë sipas frazave të komunikimit standart detar për situata të ndryshme
- Të listojë legjislacionin në fuqi në lidhje me detin;
- Të përshkruajë relievin e detit, veçanërisht të detit Adriatik dhe Jon
- Të përshkruajë portet dhe veprimtaritë që zhvillohen në to
- Të përshkruajë aspekte të aktivitetit ekonomik të mjetit lundruar në porte;
- Të listojë detyrat e monitorimit të aktivitetit ekonomik në port;
- Të përshkruajë llojet e furnizimeve dhe detyrat për sistemin e tyre në bord;
- Të përshkruajë disa veçori fiziko-kimike të disa prej ngarkesave për transport detar;
- Të argumentojë rëndësinë e sigurimit të ngarkesës për transport detar;
- Të listojë mjetet, paisjet dhe procedurat e aplikueshme për sigurimin e ngarkesës për transport detar;

▪ Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Lundrim”, kl.10 - 102 orë

1	Hyrje në detari	6 orë
2	Kategorizimi i mjeteve lunduese	4 orë
3	Vetitë lunduese të anijes	6 orë
4	Sistemi i lëvizjes dhe i drejtimit të anijes	6 orë
5	Siguria Personale dhe Përgjegjësia Kolektive-IMO 1.21 – Vëzhgimi i praktikave të punës së sigurtë	6 orë
6	Siguria Personale dhe Përgjegjësia Kolektive-IMO 1.21 – Kontributi për marrëdhënie njerëzore efikase në anije (Siguria personale)	4 orë
7	Siguria Personale dhe Përgjegjësia Kolektive-IMO 1.21 – Të kuptuarit e urdhrave të marra dhe urdhrave të dhëna në lidhje me detyrat në anije	6 orë

8	Siguria Personale dhe Përgjegjësia Kolektive-IMO 1.21 – Përmbushja e detyrave në raste emergjence	4 orë
9	Siguria Personale dhe Përgjegjësia Kolektive-IMO 1.21 - Marja e masave për të parandaluar ndotjen e mjedisit detar	4 orë
10	Siguria Personale dhe Përgjegjësia Kolektive-IMO 1.21 - Kontributi për marrëdhënie efikase në anije (Përgjegjësia Shoqërore)	6 orë
11	Frazat e komunikimit standart detar IMO SMCP - Komunikimet Detare, Hyrje	2 orë
12	Frazat e komunikimit standart detar IMO SMCP – Radio-komunikimi në det	4 orë
13	Frazat e komunikimit standart detar IMO SMCP - Proçedurat në Rrezik, në Urgjenca dhe në çështjet e Sigurisë	6 orë
14	Frazat e komunikimit standart detar IMO SMCP - Komunikimet për Kërkim Shpëtimin	3 orë
15	Frazat e komunikimit standart detar IMO SMCP – Komunikimet rutinë me zë	5 orë
16	Njohuri për legjislacionin kryesor të aplikueshëm për veprimtarinë ujore	4 orë
17	Relievi i bregdetit Shqiptar	6 orë
18	Portet dhe veprimtaria në to	6 orë
19	Aktiviteti ekonomik i mjetit lundrues në port. Detyrat monitoruese.	4 orë
20	Furnizimet e bordit. Imbarkimi dhe sistemimi në depo dhe magazina	2 orë
21	Veçoritë kryesore fiziko-kimike të disa prej ngarkesave për transport detar	4 orë
22	Sigurimi i ngarkesës në mjetin e lundrimit, mjetet, paisjet dhe proçedurat	4 orë

▪ **Synimet e përgjithshme të lëndës “Lundrim”, kl -11**

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Lundrim”, kl 11, nxënësi duhet:

- Të argumentojë rëndësinë e familiarizimit të parë me mjetin e lundrimit, funksionin, organizimin, detyrat, mjediset e punës, shlodhjes, etj.;
- Të listojë detyrat e shërbimit në urën e komandës;
- Të listojë detyrat e personelit të shërbimit në lokalën e makinerisë;
- Të tregojë rregullat që zbatohen gjatë proçesit të rimorkimit
- Të listojë llojet e rimorkimit
- Të përshkruajë efektet mbi anijen gjatë qëndrimit në spirancë.
- Të tregojë mënyrat e hedhjes dhe ngritjes së spirancës.
- Të skicojë lëvizjet e anijes për lidhjen dhe largimin nga bova.
- Të përshkruajë veprimet e anijes për lidhjen allaj (trup i dytë).
- Të përshkruajë veprimet e anijes për zhvendosje përgjatë bankinës.
- Të përshkruajë rregullat dhe standartet e pritjes dhe përcjelljes së pilotit;
- Të përshkruajë qëllimin, mjetet dhe hapat e punës për matjen e lëngjeve në tanke;
- Të përshkruajë qëllimin, llojet, mënyrat e vendosjes, mbikqyrjen dhe largimin e mbrojtëseve prej gome, ndaj brejtësve, etj. jashtë trupit të mjetit lundrues;
- Të dallojë format, sinjalet zanore dhe dritëdhënëse për parandalimin e përplasjeve në det.
- Të përshkruajë parimet e lundrimit me vela, aspekte të veçanta të këtij lloji lundrimi
- Të përshkruajë rregullat e ruajtjes së sigurisë detare në mjetin e lundrimit;
- Të dallojë kërcënimet e mundshme ndaj sigurisë së mjetit të lundrimit;
- Të interpretojë kërkesat dhe metodat për ruajtjen e vigjilencës për sigurinë e mjetit të lundrimit;
- Të përshkruajë rregulla apo protokolle të caktuara nga pronari/operatori i mjetit lundrues/autoritete të flamurit apo portuale që prek mjeti i lundrimit në kushte pandemie apo tjetër Forcë Madhore.

▪ **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Lundrim”, kl. 11 – 64 orë**

1	Rëndësia e familiarizimit me sektorin e kuvertës, hyrjet, daljet, agregatet, vendet e punës, paisjet e ngarkim-shkarkimit, hapësirat e ngarkesës, hotelin, kabinën, mjetet e komunikimit të brendshëm, etj.	2 orë
2	Detyrat e shërbimit në urën e komandës. Telegrafa.	3 orë
3	Rëndësia e familiarizimit me lokalin e makinerisë, paisjet, agregatet, hyrje/daljet, vendet e punës, komunikimi me urën e komandës, vendet e dhënies së alarmit, etj.	2 orë
4	Detyrat e shërbimit në lokalin e makinerisë dhe jashtë saj. Telegrafa.	3 orë
5	Akostimi dhe ç’akostimi i mjetit të lundrimit	3 orë
6	Afrimi, qëndrimi dhe largimi nga spiranca dhe/ose bova lundruese	3 orë
7	Pritja dhe përcjellja e pilotit në mjetin e lundrimit	2 orë
8	Matja e lëngjeve në tanke	2 orë
9	Vendosja, mbikqyrja dhe largimi i mbrojtëseve prej gome, ndaj brejtësve, etj.	2 orë
10	Rimorkimi	3 orë
11	Rregulla për parandalimin e përplasjeve të anijeve në det	12 orë
12	Njohuri për dokumentacionin	2 orë
13	Lundrimi me vela	7 orë
14	Ndërgjegjësimi për sigurinë detare - IMO 3.26	16 orë
15	Rregulla, protokolle, etj. që zbatohen në kushte të caktuara	2 orë

3. Lënda “Hidrometeorologji” (L-30-383-21). Kl. 10 – 68 orë dhe Kl. 11 – 32 orë

▪ **Synimet e përgjithshme të lëndës “Hidrometeorologji”, kl. 10**

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Hidrometeorologji”, kl. 10, nxënësi duhet:

- Të përshkruajë vrojtimin në anije për elementët hidro-meteorologjikë
- Të përshkruajë atmosferën dhe elementët e saj
- Të përshkruajë llojet rrezatimit diellor
- Të shpjegojë parimet e ngrohjes, ndriçimit dhe rrezatimit të tokës.
- Të përshkruajë elementët e nxehtësisë dhe ftohjes së ajrit.
- Të shpjegojë lëvizjet e ajrit dhe shtresat termike.
- Të dallojë shkallët e matjes së temperaturës në njësi të ndryshme.
- Të përshkruajë parimin e punës dhe funksionin e instrumentave matës të temperaturës.
- Të përshkruajë ndryshimet e temperaturës, kriptomërisë dhe dendësisë në dete dhe oqeanë.
- Të përshkruajë formimin e avujve në atmosferë dhe shtypja e tyre.
- Të përshkruajë ndryshimet midis lagështirës relative dhe absolute.
- Të përshkruajë aparatet matëse të lagështirës dhe parimin e punës.
- Të shpjegojë shkaqet e kondensimit.
- Të përshkruajë mjegullat dhe llojet e tyre.
- Të tregojë retë dhe klasifikimin e tyre.
- Të përshkruajë llojet e reshjeve
- Të përshkruajë faktorët që shkaktojnë stuhi dhe dukuri të tjera meteorologjike në det
- Të tregojë parimin e punës, funksionimin dhe leximin e shimatësit;
- Të dallojë njësitë matëse dhe ndryshimet atmosferike në lidhje me lartësinë dhe temperaturën
- Të shpjegojë shpërbërjen gjeografike të shtypjes atmosferike, veçanërisht në detet tona

- Të tregojë parimin e punës dhe leximin e barometrave dhe barografit
- Të argumentojë shkaqet e formimit të erës, strukturën dhe elementët e saj
- Të përshkruajë regjimet e erërave në det dhe ndikimi saj në valët e detit
- Të dallojë njësitë matëse të ballëve të erës dhe detit dhe elementët e tyre
- Të përshkruajë parimin e punës dhe leximin e erëmatësit.
- Të përshkruajë ndryshimet e erëmatësit mekanik dhe elektronik.
- Të përshkruajë kushtet atmosferike mbizotëruese në bregdetin tonë;
- Të përshkruajë kushtet mbizotëruese të detit në bregdetin tonë.

▪ **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Hidrometeorologji”, kl. 10 – 68 orë**

1	Objekti dhe detyrat e Hidrometeorologjisë.	4 orë
2	Atmosfera.	4 orë
3	Rrezatimi diellor.	4 orë
4	Temperatura e ajrit dhe matja e saj.	10 orë
5	Avulli i ujit në atmosferë, lagështia dhe matja e saj.	8 orë
6	Kondensimi i avujve të ujit.	10 orë
7	Shtypja atmosferike dhe matja e saj.	8 orë
8	Qarkullimi i atmosferës, erërat dhe matja e tyre.	8 orë
9	Kushtet atmosferike mbizotëruese në bregdetin tonë	6 orë
10	Kushtet mbizotëruese të detit në bregdetin tonë	6 orë

▪ **Synimet e përgjithshme të lëndës “Hidrometeorologji”, kl -11**

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Hidrometeorologji”, klasa 11, nxënësi duhet:

- Të përshkruajë rrymat detare, shkaqet dhe elementët e tyre
- Të shpjegojë formimet barike dhe lëvizjet e masave ajrore
- Të dallojë ciklonet dhe anticiklonet, shenjat paralajmëruese dhe veçoritë e motit gjatë këtyre dukurive.
- Të përshkruajë faktorët që shkaktojnë stuhitë dhe dukuri të tjera meteorologjike në det.
- Të përshkruajë shenjat tipike për prishjen e motit
- Të interpretojë ngjarjet atmosferike, shenjat konvencionale dhe një hartë të thjeshtë moti;
- Të listojë stacionet kryesore bregdetare në rajonin tonë që japin informacione mbi parashikimin e motit në det;
- Të përshkruajë parimet bazë dhe standartet e informimit të stacioneve bregdetare për motin;
- Të përshkruajë parimet e punës së NAVTEX;
- Të interpretojë leximet e NAVTEX-it;

▪ **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Hidrometeorologji”, kl. 11 – 32 orë**

1	Rrymat dhe relievi i fundit të detit.	6 orë
2	Masat ajrore dhe frontet atmosferike.	8 orë
3	Ciklonet	4 orë
4	Parashikimi i motit.	4 orë
5	Hartat e motit	3 orë
6	Stacionet bregdetare informative për motin	4 orë
7	NAVTEX-i. Parimet e punës, leximi i mesazheve	3 orë

5. Lënda “Gjuetia në ujra” (L-16-385-21). Kl. 10 – 68 orë, Kl. 11 – 64 orë

▪ Synimet e përgjithshme të lëndës “Gjuetia në ujra”, kl. 10

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Gjuetia në ujra”, klasa 10, nxënësi duhet:

- Të tregojë etapat e zhvillimit të teknikës së peshkimit, shtrirjen e aktivitetit në ditët e sotme.
- Të përshkruajë cilësitë, sistemet dhe ndërtimin e lëndëve të fijëzuara sintetike dhe bimore.
- Të përshkruajë llojet e litarëve dhe përdorimin e tyre në veglat e peshkimit.
- Të përshkruajë llojet dhe efektet vepruese të pluskuesve që përdoren në veglat e peshkimit.
- Të përshkruajë llojet dhe efektet vepruese të peshave që përdoren në veglat e peshkimit..
- Të përshkruajë zonën hapësinore të syzës dhe sipërfaqen e efektshme të saj.
- Të përshkruajë përdorimin e rrjetave dhe pëlhurave në veglat e peshkimit.
- Të përshkruajë shkaqet, pasojat e dëmtimit dhe konsumit të një rrjete;
- Të përshkruajë veglat e punës dhe rregullin për endjen e një rrjete
- Të përshkruajë ciklin e prerjes së rrjetave në forma të ndryshme
- Të shpjegojë qepjet e dy tegelave rrjetorë.
- Të përshkruajë mënyrat dhe drejtimet e qepjes së rrjetës litar
- Të tregojë hapat e punës për shformimin e perimetrit të një sipërfaqe rrjete për t’u mbushur me syza të endura ose me arnë në forma të ndryshme.
- Të argumentojë rëndësinë e përforcimit të një vegle peshkimi
- Të shpjegojë me anë të skicimit, pasojat që vijnë tek një vegël peshkimi kur qepja e rrjetave në litar nuk është bërë në masa barabarta.
- Të përshkruajë shërbimet që i bëhen veglave të peshkimit
- Të përshkruajë teknikën e peshkimit me varg grepash.
- Të përshkruajë teknikën e peshkimit me rrethim pasiv në bregdet.

▪ Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Gjuetia në ujra”, kl.10 - 68 orë

1	Teknika e gjuetisë në ujjrat detare	4 orë
2	Materialet e fijëzuara të veglave të gjuetisë	6 orë
3	Litarët. Përdorimi i tyre në veglat e gjuetisë	6 orë
4	Pluskuesat. Përdorimi i tyre në veglat e gjuetisë	4 orë
5	Peshat. Përdorimi i tyre në veglat e gjuetisë	4 orë
6	Rrjetat dhe pëlhurat. Përdorimi i tyre në veglat e gjuetisë	6 orë
7	Shkaqet dhe pasojat e dëmtimit dhe konsumit të një rrjete;	2 orë
8	Endja, prerja dhe qepja e rrjetës	8 orë
9	Riparimi dhe përforcimi i rrjetave	8 orë
10	Jetëgjatësia e materialeve dhe veglave të peshkimit	2 orë
11	Parimet e përzgjedhjes së veglës së peshkimit në raport me gjuetinë e synuar	2 orë
12	Paisjet e kuvertës në funksion të gjuetisë	4 orë
13	Teknika e gjuetisë me varg grepash peshkimi	6 orë
14	Teknika e gjuetisë me rrethim pasiv në bregdet	6 orë

▪ Synimet e përgjithshme të lëndës “Gjuetia në ujra”, kl. 11

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Gjuetia në ujra”, klasa 11, nxënësi duhet:

- Të përshkruajë teknikën e peshkimit me kosha rrethues

- Të përshkruajë teknikën e peshkimit me kutia notuese;
- Të shpjegojë rëndësinë e kapacitetit termik mbi gjallesat ujore;
- Të përshkruajë se ç’është dendësia e ujit;
- Të argumentojë varësinë e dendësisë nga temperatura dhe elementë të tjerë;
- Të përshkruajë parimet e përhapjes së dritës së diellit në ujra
- Të shpjegojë varësinë e ngjyrës e ujit nga baza ushqimore;
- Të dallojë ndryshimin e ujrave natyrore nga uji kimikisht i pastër;
- Të përshkruajë parimin e përcaktimit të përmbajtjes kimike të ujrave natyrore;
- Të përshkruajë karakteristikat e vlerës së pH të ujrave;
- Të përshkruajë origjinat e ndotjeve të ujrave dhe ndikimi i tyre në jetën e gjallesave ujore
- Të përshkruajë pasojat e padëshirueshme të ndotjes në ujrë siperfaqësore
- Të tregojë ndërtimin anatomik dhe fiziologjik të peshqve të ndryshëm;
- Të përshkruajë veçoritë e riprodhimit të peshkut;
- Të përshkruajë strukturat e popullimit dhe faktorët që ndikojnë në strukturën moshore të popullimit.
- Të shpjegojë fenomenin e migracionit dhe si ndikon ai në shtimin, kullotjen dhe dimrimin e peshkut;
- Të tregojë rregullat e ndërhyrjes për ruajtjen e freskisë së peshkut gjatë transportimit;
- Të përshkruajë llojet e ambalazheve dhe materialet ndihmëse që përdoren.

▪ **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Gjuetia në ujra”, kl. 11 – 64 orë**

1	Teknika e peshkimit me kosha peshkues	6 orë
2	Teknika e peshkimit me gracka peshkatari	6 orë
3	Teknika e peshkimit selektiv	4 orë
4	Teknika e peshkimit argëtues	4 orë
5	Vetitë fizike të ujit	4 orë
6	Përmbajtja kimike e ujrave natyrore	4 orë
7	Ndotjet e ujrave natyrore	4 orë
8	Migracioni i peshqve	5 orë
9	Parimet e ruajtjes së rezervave të peshkut	4 orë
10	Ndërtimi anatomik dhe fiziologjik i peshkut	5 orë
11	Veçoritë e riprodhimit të peshqve dhe pjelloria e tyre	5 orë
12	Sëmundjet e peshqve. Efektet e ujrave të kontaminuara.	5 orë
13	Të tregojë rregullat e ndërhyrjes për ruajtjen e cilësisë dhe freskisë së peshkut gjatë transportimit;	6 orë
14	Të listojë llojet e ambalazheve të përdorshëm për ruajtjen e peshkut	2 orë

IX. Përshkruesit e moduleve të praktikës profesionale

1. Moduli “Kryerja e notimit dhe vozitjes“

Drejtimi: Detari
Niveli: II i KSHK
Klasa: 10

PËRSHKRUESI I MODULIT		
Titulli dhe kodi	KRYERJA E NOTIMIT DHE VOZITJES	M-30-162-20
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që aftëson nxënësit për përgatitjen në notim dhe në vozitjen e mjeteve të lehta lundruese	
Kohëzgjatja e modulit	51 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar arsimin e detyruar.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi noton. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">- të përzgjedhë vendin dhe stinën e përshtatshme për notim;- të marrë masat e sigurisë në mjedisin ku do të kryhet notimi;- të realizojë përgatitjen fizike trupore në tokë;- të futet gradualisht në ujë për të përshtatur temperaturën e trupit me atë të ujit;- të përdorë si duhet mjetet pluskuese ndihmëse në ujë;- të lëvizë gjymtyrët në ujë për të realizuar pluskimin;- të realizojë pluskimin;- të realizojë teknikën e frymëmarrjes, pa provokuar pirjen e ujit;- të qëndrojë në pozicione të ndryshme pluskimi sipas udhëzimeve;- të notojë, duke përshtatur distanca të ndryshme;- të zhytet në ujë në kohëzgjatje dhe zhvendosje të ndryshme. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli. <p>RM 2 Nxënësi kryen vozitje individuale të mjetit lundrues Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">- të përzgjedhë mjetet e duhura për realizimin e vozitjes;- të zbatojë teknikat e futjes së mjetit lundrues në ujë, pa e dëmtuar atë;	

- të vendosë skalmat në vendet e duhura;
- të vendosë rremat në vendin e duhur;
- të zbatojë teknikën e mbajtjes së rremave në ujë;
- të pozicionojë trupin ulur, për vozitje;
- të lëvizë rremat sipas teknikës së duhur, për zhvendosjen para, prapa, kthim dhe ndalim të mjetit lundrues;
- të mirëmbajë mjetet e punës;
- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësi realizon mënyra të ndryshme vozitjeje të mjetit lundrues

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të për zgjedhë vendin dhe mjetet e punës për vozitje;
- të përgatisë mjetet dhe pajimet e punës për vozitje;
- të vozisë në këmbë, duke ruajtur ekuilibrin e trupit në mjetin lundrues;
- të zbatojë teknikën e vozitjes në këmbë;
- të zbatojë teknikën e vozitjes në çift;
- të zbatojë teknikën e vozitjes në grup;
- të zbatojë teknikën e vozitjes së feneristit;
- të zbatojë teknikën e vozitjes me një rremë (morrazë);
- të zbatojë teknikën e vozitjes me palluqe;
- të mirëmbajë mjetet e punës;
- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit

- Ky modul duhet të trajtohet kryesisht në det, bregdet, rezervuare e pishina.
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete të proceseve të notimit dhe vozitjes.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e veprimeve përgatitore për notim, për përdorimin e mjeteve të punës për vozitje dhe të pajimeve ndihmëse.
- Instruktori i praktikës duhet të mbikqyrë respektimin e rregullave të sigurimit teknik, të mbrojtjes së mjedisit dhe mirëmbajtjes së mjeteve dhe pajimeve.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike, të përdorimit të mjeteve të punës për realizimn e notimit dhe vozitjes.

**Kushtet e
e domosdoshme
për realizimin e
modulit**

Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, pajimet dhe materialet e mëposhtme:

- ambiente për notim dhe vozitje;
- mjete pluskuese (xhaketa dhe rrathë shpëtimi);
- varkë me mjetet dhe pajimet e nevojshme për vozitje;

2. Moduli “Realizimi i nyjeve detare“

Drejtimi: Detari
Niveli: II i KSHK
Klasa: 10

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	REALIZIMI I NYJEVE DETARE	M-30-163-20
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që aftëson nxënësit për realizimin e nyjeve (lidhjeve) detare kryesore të përdorshme në anije peshkimi	
Kohëzgjatja e modulit	36 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar arsimin e detyruar.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi realizon nyje detare të grupit I Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">- të përzgjedhë abicat, sfillacat dhe cimat për t’u lidhur;- të marrë masat e sigurisë në mjedisin ku do të kryhen lidhjet;- të realizojë saktë nyjen e thjeshtë sipas teknikës së duhur;- të realizojë saktë nyjen e mbarë sipas teknikës së duhur;- të realizojë saktë nyjen e mbarë dopio;- të realizojë saktë nyjen e akostimit njëshe;- të realizojë saktë nyjen e akostimit dyshe;- të realizojë saktë nyjen e akostimit treshe;- të realizojë saktë nyjen e tetës njëshe;- të realizojë saktë nyjen e tetës dyshe;- të realizojë saktë nyjen e spirancës;- të realizojë saktë nyjen e sanallit;- të realizojë saktë nyjen e kalunit tek;- të realizojë saktë nyjen e kanlunit çift;- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli.	
	<p>RM 2 Nxënësi realizon nyje detare të grupit II Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">- të përzgjedhë abicat, sfillacat dhe cimat për t’u lidhur;- të marrë masat e sigurisë në mjedisin ku do të kryhen lidhjet;	

- të realizojë saktë nyjen e kacaskotës sipas teknikës së duhur;
- të realizojë saktë nyjen e flamurit njëshe sipas teknikës së duhur;
- të realizojë saktë nyjen e flamurit dyshe;
- të realizojë saktë nyjen margarita I;
- të realizojë saktë nyjen margarita II;
- të realizojë saktë nyjen margarita III;
- të realizojë saktë nyjen gjysëm volla;
- të realizojë saktë nyjen volla;
- të realizojë saktë nyjen e stopimit;
- të realizojë saktë nyjen e ganxhit njëshe;
- të realizojë saktë nyjen e ganxhit dyshe;
- të realizojë saktë nyjen e ganxhit treshe;
- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjiëno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësi realizon nyje detare të grupit III

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të për zgjedhë abicat, sfillacat dhe cimat për t'u lidhur;
- të marrë masat e sigurisë në mjedisin ku do të kryhen lidhjet;
- të realizojë saktë nyjen e mbarë me fund;
- të realizojë saktë nyjen e grepit;
- të realizojë saktë nyjen e pandulit;
- të realizojë saktë nyjen e bocës;
- të realizojë saktë gacën fikse njëshe;
- të realizojë saktë gacën fikse dyshe;
- të realizojë saktë gacën e lëvizshme;
- të realizojë saktë nyjen këmbë pule;
- të realizojë saktë nyjen e diamondit;
- të realizojë saktë nyjen e peshkatarit;
- të realizojë saktë nyjen e rremit të sanallit;
- të realizojë saktë nyjen e shamadurit;
- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjiëno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit

- Ky modul duhet të trajtohet kryesisht në klasë apo anije.
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete të proceseve përgatitore për përdorimin e mjeteve të punës

-
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e veprimeve përgatitore për realizimin e nyjeve duke përdorur sfillaca, abica dhe cima të përshtatshme për lidhje.
 - Instruktori i praktikës duhet të mbikqyrë respektimin e rregullave të sigurimit teknik, të mbrojtjes së mjedisit dhe mirëmbajtjes së mjeteve dhe pajimeve.
 - Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike, të përdorimit të mjeteve të punës për realizimn e nyjeve dhe lidhjeve detare.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, pajimet dhe materialet e mëposhtme:
- Mjedise pune si klasë apo anije.
 - Sfillaca, abica dhe cima të përshtatshme për lidhje.
 - Skema të nyjeve (lidhjeve) të ndryshme detare
-

3. Moduli “Mbrotjtja e anijes nga ndryshku”

Drejtimi: Detari
Niveli: II i KSHK
Klasa: 10

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	MBROJTJA E ANIJES NGA NDRYSHKU	M-30-165-20
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që aftëson nxënësit për marjen e masave për mbrojtjen e anijes nga ndryshku	
Kohëzgjatja e modulit	51 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar arsimin e detyruar.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi përgatit mjetet për mbrojtjen anijes nga ndryshku Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">- të lexojë etiketën e bojës që do të përdoret për kushtet dhe masat që duhen marë për përdorimin dhe mbrojtjen e shëndetit gjatë përdorimit;- të përzgjedhë vendin e përshtatshëm për mirëmbajtje nga ndryshku;- të përgatisë uniformën personale të mbrojtjes në punë;- të përgatisë mjetet për largimin e ndryshkut nga sipërfaqja e metalit;- të përgatisë skelat për punime në lartësi dhe jashtë bordit;- të përgatisë mjetet e punës për lyerje;- të përgatisë bojën kundra ndryshkut;- të përzgjedhë holluesin e përshtatshëm të bojës;- të përgatisë bojën kundra mikro-organizmave duke e përzierë me llojin dhe sasinë e tretësit të rekomanduar;- të përgatisë brezin e sigurimit për punime në lartësi dhe jashtë bordit;- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli.	
	<p>RM 2 Nxënësi pastron sipërfaqen e metalit (të anijes) nga ndryshku Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">- të veshë uniformën personale të mbrojtjes në punë;- të keqë shtresën e ndryshkur në sipërfaqen e metalit me çekiç;	

- të heqë shtresat e ndryshkut nga sipërfaqja e metalit me rrashpë;
- të përdorë çekiçin elektrik ose me ajër për heqjen e shtresave të mëdha të ndryshkut nga sipërfaqja e metalit;
- të pastrojë shtresat e imëta të ndryshkut të mbetur në sipërfaqen e metalit, duke përdorë si furçën e telit të dorës ashtu edhe furçën e telit elektrike;
- të pastrojë pluhurat e ndryshkut të mbetur në sipërfaqen e metalit me fshesën e dorës;
- të mbledhë me fshesë mbeturinat e ndryshkut pas pastrimit të sipërfaqes së metalit;
- të largojë mbeturinat e ndryshkut pas pastrimit të sipërfaqes së metalit;
- të përdorë skelën për punime në lartësi dhe jashtë bordit;
- të përdorë brezin e sigurimit për punime në lartësi dhe jashtë bordit;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësi lyen me bojë sipërfaqen e metalit për mbrojtjen e anijes nga ndryshku

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të marrë masat e sigurisë në mjedisin ku do të kryhet lyerja;
- të sigurohet që sipërfaqja që do të lyhet të jetë e thatë dhe pa mbetje të tjera apo kristale kripe;
- të lyejë me furçë njollat me bojë kundra ndryshkut, si dorë e parë;
- të lyejë njollat me bojë kundra ndryshkut, si dorë e dytë;
- të lyejë njollat me bojë kundra mikro-organizmave;
- të lyejë krejt sipërfaqen e metalit me bojë kundra mikro-organizmave (dorë e dytë);
- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjiëno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit

- Ky modul duhet të trajtohet në anije.
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete të proceseve përgatitore për përdorimin e mjeteve të punës
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e veprimeve përgatitore për realizimin e mbrojtjes së anijes nga ndryshku.
- Instruktori i praktikës duhet të mbikqyrë respektimin e rregullave të sigurimit teknik, të mbrojtjes së mjedisit dhe mirëmbajtjes së mjeteve dhe pajimeve.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike, të përdorimit të mjeteve të punës për keqjen, pastrimin dhe lyerjen e një sipërfaqeje metali në anije.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e moduli

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, pajimet dhe materialet e mëposhtme:
- uniformën personale të mbrojtjes në punë si: helmetën mbrojtëse, syze mbrojtëse, kominoshet e punës, dorezat e lëkurës, tapat e mbrojtjes së veshëve, këpucët e sigurta, kufiet e zhurmave, maskën mbrojtëse ndaj avujve të dëmshëm
 - mjedise pune në anije.
 - bojë kundra ndryshkut, bojë antivegetative, diluentë, furçe dhe rrula.
 - mjete pune për realizimin e keqjes, pastrimit dhe lyerjes së një sipërfaqeje metali të ndryshkur në anije.
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për realizimin e keqjes së një sipërfaqeje metali të ndryshkur në anije
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për realizimin e pastrimit të një sipërfaqeje metali të kepur
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për realizimin e lyerjes së një sipërfaqeje metali të pastruar
-

4. Moduli “Kallafatimi dhe stukimi i mjeteve lundruese prej druri”

Drejtimi: Detari
Niveli: II i KSHK
Klasa: 10

<i>PËRSHKRUESI I MODULIT</i>		
Titulli dhe kodi	KALLAFATIMI DHE STUKIMI I MJETEVE LUNDRUESE PREJ DRURI	M-30-173-20
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që aftëson nxënësit për realizimin e kallafatimit dhe stukimit të mjeteve lundruese prej druri.	
Kohëzgjatja e modulit	33 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar arsimin e detyruar.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi përgatit mjetet dhe veglat e punës për kallafatim <i>Kriteret e vlerësimit:</i> Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">- të përgatisë mjetet dhe pajisjet e punës;- të veshë uniformën e punës, si: dorezat e lëkurës, kominoshet e punës, këpucët e sigurta, helmetën plastike, syzet mbrojtëse, tapat e mbrojtjes së veshëve, maskën mbrojtëse ndaj avujve të dëmshëm;- të përgatisë kallafatin për kallafatim;- të përgatisë shtupat e kallafatit, sipas përmasës së hapësirës për kallafatim;- të përgatisë daltat e duhura për kallafatim;- të përgatisë çekiçat prej druri të madhësive të ndryshme;- të përgatisë stukon për stukim;- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit. <p><i>Instrumentet e vlerësimit:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli. <p>RM 2 Nxënësi kallafaton dhe stukon <i>Kriteret e vlerësimit:</i> Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">- të largojë papastërtitë me letër zmerile në hapësirat midis dy majereve;- të pastrojë me furçe pluhurat e mbetura nga pastrimi me letër zmerile;- të vendosë me dorë shtupën e kallafatit, në hapësirën midis dy majereve;- të ngjeshë kallafatin në hapësirën midis dy majereve, duke përdorur daltën dhe çekiçin;	

- të pastrojë zonën e kallafatuar me furçe;
- të stukojnë me shpatull në vendet e kallafatuara;
- të lyejnë me bojë vendet e stukuara mbas tharjes së stukos;
- të pastrojë vendin e punës;
- të zbatojnë rregullat e sig. teknik e të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit

- Ky modul duhet të trajtohet në një repart pune kallafatimi ose mjet lundrimi prej druri.
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete të proceseve përgatitore për përdorimin e mjeteve të punës
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e kallafatimit dhe stukimit të skafit të një mjeti lundrues apo të një kuverte prej druri, fillimisht në mënyrë të mbikqyrur nga instruktori dhe më pas, në mënyrë të pavarur.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike, për kryerjen si duhet të kallafatimit dhe stukimit të skafit të një mjeti lundrues apo të një kuverte prej druri.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, pajimet dhe materialet e mëposhtme:
- mjedise pune në një repart kallafatimi ose mjet lundrimi prej druri
 - mjete e punës për proceset e kallafatimit dhe stukimit.
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për kryerjen e kallafatimit dhe stukimit të një skafi apo kuverte prej druri.
 - stuko, litar kërpi, shtupa kallafati, bojë antivegetative, furçe, rrula, letër zmerile ose poliatrice.
-

5. Moduli “Qepja e cimave dhe kavove në anije“

Drejtimi: Detari
Niveli: II i KSHK
Klasa: 10

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	QEPJA E CIMAVE DHE KAVOVE NË ANIJE	M-30-1192-20
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që aftëson nxënësit për qepjen, trajtimin dhe përdorimin e cimave dhe kavove në anije	
Kohëzgjatja e modulit	33 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar arsimin e detyruar.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi përdor mjetet e punës për qepjen cimave Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">- të përzgjedhë vendin e përshtatshëm për qepje;- të përzgjedhë materialet dhe veglat për qepjen e cimave;- të marrë masat e sigurisë në mjedisin ku do të kryhen qepjet;- të përdorë sfillacat për kumanimin e fundeve të cimave për moshpërbërjen e rrumave të cimës;- të përdorë çakmakun për djegjen e fundeve të cimave për moshpërbërjen e rrumave të cimës;- të përdorë çakmakun për djegjen e fundeve të cimave për moshpërbërjen e rrumave të cimës;- të përdorë kavilen për distancimin e rrumave të cimës;- të përdorë çekiçin për goditjen e kaviles distancuese;- të përdorë thikën për prerjen e sfillacës dhe cimave;- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli. <p>RM 2 Nxënësi realizon qepjen e cimave Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">- të përzgjedhë cimat e përshtatshme për qepje;- të marrë masat e sigurisë në mjedisin ku do të kryhen qepjet;- të realizojë saktë qepjen e cimës shkurtas;- të realizojë saktë qepjen e cimës gjatas;	

- të realizojë saktë gacën e cimës me ndërthurje;
- të realizojë saktë gacën e cimës me qepje dhe kuanim;
- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit;

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësi përdor mjetet e punës për qepjen e kavove

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përzgjedhë vendin e përshtatshëm për qepje;
- të përzgjedhë materialet dhe veglat për qepjen e kavos;
- të marrë masat e sigurisë në mjedisin ku do të kryhen qepjet;
- të përdorë sfillacat për kuanimin e fundeve të kavos;
- të përdorë kavilen për distancimin e rrumave të kavos;
- të përdorë morsetat për shtërngimin dhe fiksimin e kavove;
- të përdorë çekiçin për goditjen e kaviles distancuese;
- të përdorë çekiçin për goditjen e daltës për prerje rrumash të vendosur mbi kudhrën metalike;
- të përdorë darët për tërheqjen e rrumave në ndërthurje;
- të përdorë bagotën për gacat e vogla kaluese;
- të përdorë morsetat për bërjen e gacave;
- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 4 Nxënësi realizon qepjen e kavove

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përzgjedhë kavot e përshtatshme për t'u qepur;
- të marrë masat e sigurisë në mjedisin ku do të kryhen lidhjet;
- të realizojë saktë qepjes së kavos shkurtas;
- të realizojë saktë qepjes së kavos gjatas;
- të realizojë saktë gacën me qepje;
- të realizojë saktë gacën me morseta;
- të realizojë saktë gacën me bagota dhe morseta;
- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit

- Ky modul duhet të trajtohet kryesisht në klasë apo edhe në anije.
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete të proceseve përgatitore për përdorimin e mjeteve të punës
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e veprimeve përgatitore për realizimin e qepjen e cimave dhe kavove si dhe në përgatitjen e mjeteve dhe mekanizmave për kalim cimash dhe kavosh.
- Instruktori i praktikës duhet të mbikqyrë respektimin e rregullave të sigurimit teknik, të mbrojtjes së mjedisit dhe mirëmbajtjes së mjeteve dhe pajimeve.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike, të përdorimit të mjeteve të punës për qepjeve të cimave dhe kavove si dhe në përdorimin e mjeteve dhe mekanizmave për kalim cimash dhe kavosh.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, pajimet dhe materialet e mëposhtme:
- mjedise pune si klasë apo anije.
 - mjete pune për realizimin e qepjeve të cimave dhe kavove
 - sfillaca, abica, cima dhe kavo të përshtatshme për lidhje dhe qepje.
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për realizimin e nyjeve detare
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për realizimin e qepjeve të cimave dhe kavove
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për kalimin e cimave dhe kavove në mjetet dhe mekanizmat e instaluara në anije
 - parango, makarà, taje, maket pasteke, kacaskote, okio, gameta, bagota, marseta, darë, pinca, etj.
-

6. Moduli “Teknikat personale të mbijetesës në det”

Drejtimi: Detari
Niveli: II i KSHK
Klasa: 11

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	TEKNIKAT PERSONALE TË MBIJETESËS NË DET (IMO 1.19)	M-30-1035-20
Qëllimi i modulit	Një modul teorik e praktik që i pajis nxënësit me njohuri e aftësi për të ndërmarrë veprime të menjëhershme kur ndeshen me një situatë emergjente (rreziku) që mund të kërcënojë mbijetesën e tyre personale si: përplasja e anijes, futja e ujit në anije, mbytja dhe braktisja e anijes etj.	
Kohëzgjatja e modulit	30 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar kl.10 në drejtimin mësimor “Detari”, niv.II i KSHK. Ata duhet të jenë të aftë nga ana shëndetsore sipas kërkesave të Rregullit 1/9 të STCW '78, i amenduar.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	RM 1 Nxënësi përshkruan parimet e sigurisë e mbijetesës në det Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë: <ul style="list-style-type: none">- të tregojë rëndësinë e ekspozimit të udhëzimeve mbi sigurinë;- të argumentojë rëndësinë e zbatimit të rregullave të sigurisë;- të shpjegojë parimet e mbijetesës në det;- të dallojë mjetet e shpëtimit, barka e shpëtimit, kostumet e zhytjes, xhaketat e shpëtimit, mjetet e lëshimit etj.;- të shpjegojë se çafre është Manuali i trajnimit specifik SOLAS (Safety of Life at Sea) për çdo anije.- të dallojë dhe interpretojë simbolet e sigurisë që përdoren në anije. Instrumentet e vlerësimit: <ul style="list-style-type: none">- Pyetje përgjigje me gojë- Pyetje përgjigje me shkrim- Vëzhgim me listë kontrolli.	
	RM 2 Nxënësi përshkruan situatat dhe masat në një emergjencë (rrezik). Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë: <ul style="list-style-type: none">- të listojë llojet e emergjencave që çojnë në zjarr apo fundosje të anijes;- të evidentojë masat që merren kundër këtyre emergjencave;- të përshkruajë mënyrat për të luftuar zjarrin;	

-
- të përshkruajë mënyrat për të luftuar ujin;
 - të tregojë rëndësinë e eksperiencës së ekuipazhit për efektivitetin e mjeteve të shpëtimit të jetës;
 - të argumentojë nevojën e Listës së Apelit dhe të sinjaleve të emergjencës, si dhe rëndësinë e trajnimeve për to.
 - të argumentojë rëndësinë e instruktimit të ekuipazhit mbi emergjencën;
 - të shpjegojë kuptimin e sinjaleve të emergjencës;
 - të shpjegojë instruksionet e Listës së Apelit dhe detyrat;
 - të tregojë vendodhjen dhe përdorimin e pajisjeve të shpëtimit;
 - të tregojë rrugët e shpëtimit dhe pajisjet;
 - të listojë emergjencat që sjellin mbytjen e anijes;
 - të shpjegojë mënyrat e mbijetesës;
 - të tregojë cilat janë pajisjet shtesë të cilat merren me vete nga anija si mjete të mbijetesës (n.q.s. koha e lejon);
 - të tregojë cilat janë problemet që shkaktohen gjatë braktisjes së anijes dhe shkaqet e tyre.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim
- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësi përshkruan parimet dhe procedurat e braktisjes së anijes në det

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të analizojë pse braktisja e anijes duhet parë si zgjidhja e fundit;
- të argumentojë pse anija është shansi më i mirë për të mbijetuar;
- të tregojë pse braktisja e anijes bëhet vetëm kur të gjitha masat e tjera dështojnë;
- të tregojë veprimet për përgatitjen (vetë-përgatitjen) personale për braktisjen e anijes;
- të argumentojë domosdoshmërinë e shmangjes së panikut;
- të renditë detyrat e ekuipazhit ndaj pasagjerëve;
- të renditë detyrat e ekuipazhit për lëshimin e pajisjeve të shpëtimit;
- të tregojë pse urdhëri për braktisjen e anijes është vetëm i kapitenit;
- të tregojë mënyrat e domosdoshme për mbijetesën pasi anija është braktisur.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim
- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 4 Nxënësi përshkruan mjetet kolektive të mbijetesës dhe shpëtimit në anije

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përshkruajë tipet e ndryshme të barkave të mbijetesës;
- të tregojë që në anijet pasagjere kapaciteti i barkave të mbijetesës të jetë i mjaftueshëm për çdo person në bord dhe në anijet e ngarkesës kapaciteti i barkave të mbijetesës të jetë sa dyfishi i personave në bord;
- të shpjegojë si bëhet lëshimi i barkave të mbijetesës nga vinçat ose me rënie të lirë;
- të tregojë masat që duhet të merren për të garantuar sigurinë personale gjatë lëshimit të barkave të mbijetesës;
- të shpjegojë mënyrën e imbarkimit nga anija në barkën e mbijetesës;
- të përshkruajë dy tipet e trapeve të mbijetesës, statik dhe me vetëfryrje;
- të llogaritë numrin minimal të barkave të shpëtimit për anijet pasagjere dhe anijet e ngarkesës;
- të tregojë kërkesat të cilat lejojnë një barkë mbijetese të jetë edhe barkë shpëtimi.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim
- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 5 Nxënësi përshkruan mjetet individuale të shpëtimit të jetës në det.***Kriteret e vlerësimit:***

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përshkruajë rrathët e shpëtimit dhe tregojë shpërndarjen e tyre nëpër anije;
- të tregojë pajisjet shtesë që mund të lidhen tek rrathët e shpëtimit;
- të llogaritë numrin e xhaketave të shpëtimit për anijet pasagjere dhe anijet e ngarkesës;
- të shpjegojë lundrueshmërinë e xhaketës së shpëtimit;
- të përshkruajë pajisjet e tjera të xhaketës së shpëtimit si drita fikse apo vezulluese, bilbili i siguruar me sfillacë;
- të përshkruajë kostumet e zhytjes/veshjet anti ekspozim;
- të argumentojë detyrimin e veshjes së kostumit të zhytjes/veshjes anti-ekspozim nga personat në barkën e shpëtimit;
- të argumentojë detyrimin që në anijet e ngarkesës çdo anëtar i ekipazhit duhet të ketë kostum zhytje/veshjet anti ekspozim.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim
- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 6 Nxënësi vesh dhe përdor mjetet personale/kolektive të

mbijetesës dhe shpëtimit në det

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

Në lidhje me rathët e shpëtimit:

- të marrë një rreth shpëtimi, të bëjë hedhjen e tij në ujë dhe vëzhgimin e pluskimit, dritave vetë ndezëse, sinjaleve tymuse vetëndezese dhe cimave pluskuuese.

Në lidhje me xhaketat e shpëtimit pa fryrje:

- të veshë një xhakete shpëtimi pa fryrje në mënyrë korrekte brenda 1 minute, pa asistencë;
- të hidhet në ujë nga lartësia me xhakete shpëtimi të veshur;
- të notojë në një distancë të shkurtër me xhakete shpëtimi të veshur;
- të testojë bilbilin e xhaketes së shpëtimit;
- të vërë në punë dritën e xhaketes së shpëtimit pa fryrje;

Në lidhje me xhaketat e shpëtimit me fryrje:

- të veshë një xhakete shpëtimi me fryrje në mënyrë korrekte brenda 1 minute, pa asistencë;
- të hidhet në ujë nga lartësia me xhakete shpëtimi të veshur;
- të notojë në një distancë të shkurtër me xhakete shpëtimi të veshur;
- të testojë bilbilin e xhaketes së shpëtimit me fryrje;
- të testojë metodat jo automatike të fryrjes;

Në lidhje me kostumet e zhytjes:

- të shpaketojë dhe të veshë kostumin e zhytjes brenda 2 minutave pa asistencë;
- të hipë dhe të zbresë në shkallë vertikale deri në 5 m me kostum dhe xhakete shpëtimi veshur, të hidhet në ujë nga lartësi jo më pak se 4.5 m, të notojë në një distancë të shkurtër, të përmbushë detyrat e vëna gjatë braktisjes, të testojë bilbilin, të vërë në punë dritën.

Në lidhje me mbijetesën personale pa xhakete shpëtimi:

- të demonstrojë se si mund të pluskohet në ujë pa xhakete shpëtimi, kostum zhytje apo kostum anti-ekspozimi.

Në lidhje me hipjen në mjetin e mbijetesës:

- të hipë në mjetin e mbijetesës nga anija apo nga uji me xhakete shpëtimi veshur;
- të japë ndihmë ndaj të tjerëve;
- të demonstrojë përdorimin e pajisjeve, përfshirë këtu dhe spirancën lundruese;
- të drejtojë dhe të kthejë trapin e mbijetesës;
- të demonstrojë braktisjen e trapit të mbijetesës;

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim
- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 7 Nxënësi përshkruan rregullat dhe mënyrat, si dhe përdor mjetet e mbijetesës në det.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

Në lidhje me rreziqet për të mbijetuarit:

- të bëjë klasifikimin e rreziqeve për të mbijetuarit si, goditjet e nxehtësisë, goditjet e diellit, ekspozimi ndaj të ftohtit dhe hipotermia, zënia e detit, mungesa e lëngjeve të trupit, pirja e ujit të detit, zjarri apo vaji në ujë, peshkaqenët.

Në lidhje me përdorimin më të mirë të pajisjeve të mbijetesës:

- të përshkruajë procedurën e largimit nga anija;
- të përshkruajë masat mbrojtëse kundër goditjes së nxehtësisë, goditjes së diellit dhe ekspozimit ndaj hipotermisë;
- të tregojë efektet nga zënia e detit;
- të përshkruajë përdorimin e kujdesshëm të ujit të pijshëm dhe ushqimit për të evituar dehidratimin;
- të tregojë masat që merren në rastet e zjarrit apo vajit në det;
- të përshkruajë mënyrat e mbijetesës në ujrat me peshkaqenë;
- të tregojë si përdoret spiranca lundruese;
- të përshkruajë detyrat e vrojtimit;
- të përshkruajë dhe zbatojë mënyrat e zbulimit nga të tjerët;
- të përshkruajë mënyrat për të mbajtur lart moralin;
- të përshkruajë mënyrat e largimit të peshkaqenëve;
- të përshkruajë mënyrat e mbijetesës në ujë;

Në lidhje me radiot portabël për barkat e mbijetesës:

- të përshkruajë dhe bëjë funksionimin e tyre për transmetimin e sinjaleve të alarmit dhe fatkeqësive;

Në lidhje me EPIRB-in (Emergency Position Indicating Radio Beacon):

- të përshkruajë mënyrën e përdorimit të EPIRB;
- të tregojë sasinë dhe vendndodhjen e tyre në bord;
- të përshkruajë dhe realizojë e aktivizimin e tyre;
- të përshkruajë rrezikun për përdorimin aksidental;

Në lidhje me SART-in (Save and Rescue Transponder):

- të përshkruajë mënyrën e përdorimit të SART;
- të tregojë sasinë dhe vendndodhjen e tyre në bord;
- të përshkruajë dhe realizojë e aktivizimin e tyre;
- të përshkruajë rrezikun për përdorimin aksidental;
- të tregojë ndryshimin midis EPIRB-it dhe SART-it;

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim
- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 8 Nxënësi përshkruan parimet dhe demonstroi veprimet e reagimit në asistencën me helikopter në det

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

Në lidhje me komunikimin me helikopterin:

- të përdorë dhe interpretojë sinjalet e dorës dhe të krahut;
- të përshkruajë komunikimin me helikopterin me anë të stacionit tokësor, kur janë pajisjet e duhura;

Në lidhje me braktisjen nga anija apo barka e mbijetesës, për te helikopteri:

- të argumentojë kërkesën që në anije të ketë një zonë marrjeje të lirë nga direkët, kavot etj.;
- të përshkruajë metodat e braktisjes së barkës apo trapit pneumatik të mbijetesës;

Në lidhje me marrjen me helikopter:

- të përshkruajë metodat e marrjes: me pajime, barrelë, rrjetë shpëtimi, kosh etj.;
- të shpjegojë përdorimin e sinjaleve të dorës dhe të krahut për ngritje pa dëmtime;
- të tregojë mënyrën se si një anëtar i ekuipazhit të helikopterit mund të asistojë në ngritje;
- të argumentojë rëndësinë e bindjes ndaj urdhërave të dhëna nga piloti apo ndihmësi i tij;

Në lidhje me përdorimin korrekt të pajimeve të helikopterit:

- të bëjë përshkrimin e pajimeve/rripit;
- të bëjë vendosjen korrekte dhe lidhjen e sigurimin e rripit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim
- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit

- Ky modul duhet të trajtohet në klasë, në anije dhe në pishinë.
 - Aspektet teorike duhet të trajtohen të lidhura ngushtë me procedurat praktike përkatëse.
 - Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete të proceseve të përdorimit të mjeteve individuale dhe kolektive të emergjencës në anije
 - Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e veprimeve për përdorimin e mjeteve vetjake dhe kolektive të mbijetesës.
 - Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike, në përdorimin e mjeteve vetjake dhe kolektive të mbijetesës.
-

**Kushtet e
e domosdoshme
për realizimin e
modulit**

Për realizimin e pjesës teorike të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, pajimet dhe materialet e mëposhtme:
Klasë, mjedis anijeje, pishinë.

Tavolinë për demonstrime me përmasa 3 m me 1 m.

Materiale audio-vizive apo materiale të shkruara për aspektet teorike si:

- tabelë udhëzuese të hapave të punës për veshjen e xhakëtës së shpëtimit dhe të qëndrimit në ujë me xhaketë veshur
- tabelë udhëzuese të hapave të punës për veshjen e kostumit termik dhe të qëndrimit në ujë me kostum veshur
- tabelë udhëzuese të hapave të punës për përdorimin e rrethit të shpëtimit për pluskim dhe qëndrimit me rreth në ujë
- tabelë udhëzuese me hapat e punës për përdorimin mjete kolektive të mbijetesës dhe shpëtimi

Për realizimin e pjesës praktike të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, pajimet dhe materialet e mëposhtme:

- Mjedis pishine, liqen apo det.
 - xhaketa shpëtimi për të gjithë nxënësit
 - 5 xhaketa shpëtimi me fryrje
 - 5 rrathë shpëtimi
 - 2 trape të ngurtë
 - 2 trape me fryrje për 20 persona për praktikimin në ujë
 - 1 SART (Transponder për kërkim Shpëtmin) që punon me frekuencë 9 GHz
 - 12 kostume mbijetese (zhytje)
 - 2 komplete të pajimeve të trapit pneumatik
 - 2 komplete të pajimeve të barkës së mbijetesës
 - 1 EPIRB Sinjalizues Radiofonik që Tregon Vend-ndodhjen e Avarisë që punon me frekuencë 460 MHz
 - Solucion kundra peshkaqenëve
 - 2 komplete me pajimet e sigurisë/ndihmës së parë
-

7. Moduli “Parandalimi dhe lufta kundër zjarrit”

Drejtimi: Detari
Niveli: II i KSHK
Klasa: 11

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	PARANDALIMI DHE LUFTA KUNDËR ZJARRIT (IMO 1.20)	M-30-1036-20
Qëllimi i modulit	Një modul teorik e praktik që i pajis nxënësit me njohuri, aftësi dhe besim për t’iu përgjigjur siç duhet emergjencave të zjarrit, si dhe për përdorimin korrekt të pajisjeve dhe kryerjes së procedurave të emergjencës për të garantuar mbijetesën e tyre në një emergjencë zjarri	
Kohëzgjatja e modulit	30 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar kl.10 në drejtimin mësimor “Detari”, niv.II i KSHK. Ata duhet të jenë të aftë nga ana shëndetsore sipas kërkesave të Rregullit 1/9 të STCW ’78, i amenduar.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi përshkruan parimet e sigurisë ndaj zjarrit në anije Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë: <u>Në lidhje me parimet e sigurisë ndaj zjarrit në anije:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- të përshkruajë veprimet që kryhen në këto raste:<ul style="list-style-type: none">- kur zbulohet tym apo zjarr ose bie alarmi i zjarrit;- për dhënien e alarmit dhe për përdorimin e fiksave portativë;- për mbylljen dhe hapjen e dymave zjarrduruese të kuvertës dhe atyre hermetike në anije;- për zvogëlimin e rrezikut të zjarrit dhe mbajtjen e gjendjes së gatishmërisë;- për t’iu përgjigjur situatave emergjente në lidhje me zjarrin;- për dobësimin dhe fikjen e zjarrit; <p><u>Në lidhje me parimet e mbijetesës që kanë të bëjnë me zjarrin:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- të argumentojë rëndësinë e rregullsisë së kryerjes së trajnimeve dhe alarmeve;- të argumentojë rëndësinë e përgatitjes ndaj çdo lloj emergjence zjarri;- të tregojë veprimet që kryhen pas grumbullimit te stacioni i thirrjes;- të tregojë rrugëkalimet e largimit;- të shpjegojë rreziqet e tymit dhe avujve toksikë; <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Pyetje përgjigje me gojë- Pyetje përgjigje me shkrim	

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 2 Nxënësi përshkruan konceptet dhe zbatimin e trekëndëshit të zjarrit dhe shpërthimin

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

Në lidhje me kushtet e nevojshme për shkaktimin e zjarrit:

- të përcaktojë elementët e zjarrit për ndezjen e tij (trekëndëshi i zjarrit).
- të tregojë tipet, llojet e ndezjes dhe mënyrën e përhapjes së zjarrit.
- të përshkruajë rastet kur futet edhe elementi i katërt (reaksioni zinxhir) që çon në zjarrin me djegje të vazhdueshme (piramida e zjarrit).

Në lidhje me materialet e ndezshëm, rreziqet e zjarrit:

- të përshkruajë veçoritë e materialeve të ndezshëm: ndezshmëria, pika e ndezjes, temperatura e djegjes, shpejtësia e djegjes, vlerat termike, kufiri i poshtëm i ndezjes (LFL), kufiri i sipërm i ndezjes (UFL), rrezja ndezshmërisë, pika e flakërimit dhe vetëndezja.
- të japë shembuj se si ndodh ndezja si rrjedhojë e elektricitetit.
- të përshkruajë reaksionet e djegies.
- të përcaktojë burimet e ndezjes.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim
- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësi përshkruan tipet dhe burimet e ndezjes

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

Në lidhje me parimet e parandalimit të zjarrit:

- të shpjegojë parandalimin e përhapjes së zjarrit duke e pakësuar ose duke e bllokuar, nëpërmjet ftohjes së materialit që digjet, ndërprerjes së oksigjenit dhe ndalimit të shkëndijave ndezëse.
- të argumentojë pse heqja e njërit nga elementët e trekëndëshit mund të parandalojë ose të fikë zjarrin.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim
- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 4 Nxënësi përshkruan materialet e ndezshme më të zakonshme në anije

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

Në lidhje me përhapjen e zjarrit:

-
- të shpjegojë përhapjen e zjarrit si rezultat i barazimit të temperaturës së zjarrit dhe mjedisit përreth.
 - të tregojë mënyrat e përhapjes së zjarrit dhe temperaturën në një zjarr normal e në metalet gjatë djegies.
 - të shpjegojë katër fazat e zhvillimit të zjarrit: shkëndija ndezëse, zhvillimi, zjarri absolut dhe djegia totale.

Në lidhje me veprimtarinë e sigurtë në anije:

- të përshkruajë procedurat e sigurisë: mos-pirjen e duhanit në vendet e rrezikshme, pastërtinë, higjienën, njohjen e rreziqeve dhe marrjen e masave për parandalimin e zjarrit.
- të përshkruajë masat për minimizimin e rreziqeve në lokalin e makinerisë, duke përfshirë: mirëmbajtjen e izolimeve elektrike dhe termoizolimit, eliminimin e rrjedhjeve vajore, parandalimin e akumulimit të karburanteve, kujdesin gjatë saldimit ose prerjeve me oksigjen, kontrollin për mbylljen e kapakëve të sondave dhe furnizimit të karburanteve, mbajtjen e lokalit pastër dhe heqjen e leckave të pastrimit mbas përdorimit.
- të përshkruajë masat për minimizimin e rreziqeve të zjarrit në kuzhinë: pastrimin e mbajtjen hapur të aspiratorit të nxjerrjes së gazrave, të siguruarit që vajrat e gatimit nuk derdhen mbi sobë apo nuk tejnëhen mbi plitkat elektrike të gatimit, si dhe mirëmbajtjen e instalimeve elektrike;
- të përshkruajë masat për minimizimin e rreziqeve të zjarrit në hoteleri: mos-pirjen e duhanit në shtrat, mos përdorimin e pajisjeve të pa-autorizuara elektrike, mos zbrazen e tavllave të duhanit tek koshat e plehrave pa u bindur që nuk ka mbetur cigare e ndezur.
- të përshkruajë masat për minimizimin e zjarrit në lokalet e ngarkesës: pastrimin me korrektësi të grykave të lokaleve të ngarkesës, stivimin dhe ventilimin e ngarkesës në përputhje me rregullat, ndalimin e pirjes së duhanit gjatë përpunimit të ngarkesës, sigurimin e ngarkesës, bllokimin e ajrosjeve në lokalet e ngarkesës kur kërkohet.
- të tregojë pse ndriçimi fiks në lokalin e ngarkesës të jetë i fikur dhe ai i lëvizshëm të shpëputet nga linja.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim
- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 5 Nxënësi përshkruan parimet e nevojës për vigjilencë të vazhdueshme në anije

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të argumentojë pse parandalimi i zjarrit është mënyra më e mirë për t'a luftuar nëpërmjet: vigjilencës; përgatitjes; kontrolleve; mbikqyrjen; mirëmbajtjen e pajisjeve.
- të argumentojë nevojën që në anijet ku ka më shumë se 36

-
- persona, të mbahet një sistem patrullimi.
- të tregojë detyrat e patrullës.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
 - Pyetje përgjigje me shkrim
 - Vëzhgim me listë kontrolli.
-

RM 6 Nxënësi përshkruan rreziqet e zjarrit në anije

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përshkruajë rreziqet e zjarrit në lokalit e makinerisë, përfshirë: lëngjet e djegshme, rrjedhjet e karburanteve, izolacionet e lagura me naftë dhe sipërfaqet e nxehta.
- të përshkruajë rreziqet në kuzhinë, përfshirë: lëngjet e djegshëm, sipërfaqet e nxehta, lidhjet elektrike difektoze.
- të përshkruajë rreziqet në hoteleri, përfshirë: materialet e djegshme, shkrepset dhe cigaret e ndezura, lidhjet elektrike difektoze.
- të përshkruajë rreziqet në lokalet e ngarkesës, përfshirë: ngarkesat me vetëngrohje që japin zjarre spontane, oksidimi i ngarkesës dhe peroksidet organike, gazrat e djegshëm nën presion, ngarkesat e rrezikshme, eksplozivët.
- të tregojë rreziqet nga duhanpirësit dhe cigaret, përfshirë: temperaturën e djegjes së cigares (rreth 500°C), pakujdesia me cigaret dhe shkrepset, koshat e plehrave.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
 - Pyetje përgjigje me shkrim
 - Vëzhgim me listë kontrolli.
-

RM 7 Nxënësi përshkruan dhe kryen veprime për organizimin e luftës kundër zjarrit në anije

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

Në lidhje me alarmin e emergjencës përgjithshme:

- të tregojë përbërjen e alarmit të emergjencës së përgjithshme;
- të tregojë alarme të veçanta të operueshme nga ura e komandës, për të mbledhur ekuipazhin tek stacionet zjarrfikëse;
- të tregojë alarme të tjerë të mundshëm si CO₂, salla e pompave, operimi me dorë, sistemi i zbulimit të zjarrit në anijet me UMS (Unattended Machinery Space).

Në lidhje me planet e kontrollit të zjarrit dhe Listat e apelit:

- të përshkruajë planet e kontrollit të zjarrit dhe vendndodhjen e tyre;
 - të përshkruajë Listën e apelit;
 - të tregojë detyrat individuale për çdo antar të ekuipazhit;
-

Në lidhje me komunikimet:

- të përshkruajë mënyrat e komunikimit që përdoren gjatë një emergjence si: korierët, telefonat, radiot e dorës, radiot VHF, P.A.-të (Public Address).

Në lidhje me procedurat e sigurisë së personelit:

- të përshkruajë përbërjen e skuadrës zjarrfikëse dhe personin përgjegjës;
- të theksojë faktin që në zonën e zjarrit nuk mund të futet njeri pa urdhër nga personi përgjegjës;
- të përshkruajë zonën e zjarrit dhe rrugët e largimit;
- të argumentojë rëndësinë e të qenurit i pajisur si duhet për t'u futur në zonën e zjarrit, veçanarisht kur nuk ka ndriçim dhe ka tym;
- të demonstrojë veshjen e veshjes kundra zjarrit;
- të demonstrojë përdorimin e pajisjeve të duhura, përfshirë aparatën e frymëmarrjes, ndriçuesin e dorës, sopatën, levën, litarin e amjantit dhe pajimet e tjera;
- të demonstrojë përdorimin e litarit të amjantit për komunikime me sinjalizime;
- të argumentojë nevojën e të qenurit fleksibël në plotësimin e vendeve bosh me personel kyç në zonat e zjarrit.

Në lidhje me alarmet periodike në anije:

- të tregojë qëllimin e alarmeve periodike në anije;
- të përshkruajë rastet tipike që përdoren gjatë alarmeve të zjarrit: fikja në një zonë me vajra, hyrja në zonat të mbyllura ku ka rënë zjarr, fikja e zjarrit në kuvertë;
- të simulojë shpëtimin e personit pa ndjenja në hapësirat e mbushura me tym.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim
- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 8 Nxënësi përshkruan vend-ndodhjen e pajisjeve zjarrfikëse e rrugëkalimet e largimit të emergjencës në anije

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përshkruajë parimet bazë, vend-ndodhjen e rrugëkalimeve të emergjencës dhe si mbrohen këto rrugëkalime;
 - të përshkruajë parapetet ndarëse të klasës A, B dhe C/F;
 - të përshkruajë mënyrat e pastrimit të tankeve nga gazrat;
 - të tregojë qëllimin dhe mënyrat e mbylljes së hapësirave të ngarkesës;
 - të përshkruajë masat parandaluese ndaj zjarreve në hapësirat e ngarkesës;
 - të përshkruajë pompat zjarrfikëse e emergjencës (në anijet e ngarkesës);
 - të tregojë numrin e saraçineskave të ujit, që pompa zjarrfikëse e emergjencës duhet të furnizojë;
-

-
- të tregojë pozicionin e pompës zjarrfikëse;
 - të shpjegojë rrethanat kur duhet të përdoret pompa zjarrfikëse e emergjencës;
 - të tregojë përdorimin e kimikateve pluhur;
 - të përshkruajë aparatën me pluhur stacionar tipik me kontenitor, që mban 250 kg pluhur;
 - të përshkruajë mënyrat e përdorimit për të marrë rezultatet më të mira;
 - të tregojë rrugëkalimet e largimit në rast emergjence;
 - të tregojë rrugëkalimet e emergjencës nga lokali mashinës për në hotel, kuvertën kryesore dhe më pas për tek sanajtë e mbijetesës;
 - të tregojë rrugëkalimet e emergjencës nga hoteli për tek sanajtë e mbijetesës;
 - të tregojë rrugëkalimet e emergjencës nga salla e pompave për tek kuverta kryesore dhe më pas për tek sanajtë e mbijetesës;
 - të tregojë rrugëkalimet e emergjencës nga hapësirat e ngarkesës për në kuvertën kryesore dhe për tek sanajtë e mbijetesës;
 - të interpretojë markimet dhe simbolet e rrugëkalimeve të emergjencës;
 - të përshkruajë sistemin e ndriçimit të rrugëkalimeve të emergjencës;
 - të përshkruajë mënyrat e përdorimit të rrugëkalimeve të emergjencës edhe në sensin e kundërt, me qëllim për të mbërritur në vendin ku ka rënë zjarr.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim
- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 9 Nxënësi përshkruan dhe zbaton detyrat dhe veprimet e skuadrës e fikjes së zjarrit në pozicione të ndryshme në anije.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të theksojë nevojën që zjarri që bie në lokalin e mashinës ose në lokalin e pompave të ngarkesës duhet të mbahet po aty, për t'u përpjekur që të mos kalojë në hotel;
 - të theksojë nevojën që të gjitha dyert e tipit A-60 që ndajnë lokalin e mashinës nga lokali pompave të ngarkesës duhet të mbyllen në rast zjarri në hapësirat respektive;
 - të theksojë nevojën që të gjitha farfallat e shijunëve të ventilimit, duhet të mbyllen në rast të rënies së zjarrit në lokalin e mashinës dhe të ngarkesës;
 - të theksojë nevojën që zjarri që bie në hotel duhet të mbahet po aty duke u përpjekur që të mos kalojë në lokalin e mashinës dhe në lokalin e pompave të ngarkesës;
-

-
- të theksojë nevojën që zjarri që bie në guzhinë, lavanteri, depon e leckave për pastrim, hapësirat publike dhe kabina duhet të mbahet po aty, duke u përpjekur që të mos kalojë në pjesë të tjera të hotelit;
 - të theksojë nevojën që zjarri që bie në hapësirat e ngarkesës, duhet të mbahet po aty, duke u përpjekur që të mbyllen kapakët e Mc.Gregorëve, farfallat e shijunëve të ventilimit dhe duke ftohur parapetet rrethues;
 - të theksojë nevojën që zjarri që bie në hapësira të izoluara si timoneri, dhoma e radios, dhoma e hartave, zona e forpikut, d.m.th. lokali i bojrave etj., si dhe salla e timonit të emergjencës duhet të mbahet po aty;

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim
- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 10 Nxënësi përshkruan masat e zbulimit të tymit dhe zjarrit me sistemet e alarmit automatik në anije.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përshkruajë ndërtimin e sistemit automatik të zbulimit të zjarrit;
- të përshkruajë llojet kryesore të sistemeve automatike të zbulimit të zjarrit;
- të përshkruajë alarmet ose veprimet që mund të aktivizohen nga detektori;
- të përshkruajë anët pozitive të sistemit automatik me sprinkler (sprucim) në lidhje me zbulimin e zjarrit në kabinat e pasagjerëve dhe të ekuipazhit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim
- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 11 Nxënësi përshkruan klasifikimin e zjarreve dhe agjentët fikës të zbatueshëm në anije.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

Në lidhje me klasifikimin e zjarreve:

- të përshkruajë zjarrin e klasës A, me origjinë nga materiale inerte të karbonizueshme me natyrë organike, p.sh. lënda drusore, rrobat, letra, dërrasa etj;
- të përshkruajë zjarrin e klasës B, me origjinë nga lëngjet e ndezshme apo inerte të lëngëzueshme, p.sh. vajrat, graso, rrëshirë, bojra etj;
- të përshkruajë zjarrin e klasës C, me origjinë nga gazrat, p.sh. gazi i gatimit apo i saldimit;
- të përshkruajë zjarrin e klasës D, me origjinë nga metalet e

-
- ndezshme, p.sh. magnezium, sodium dhe potasium;
Në lidhje me agjentët fikës të klasave të ndryshme të zjarrit:
- të përshkruajë Klasën A: Me ujë me sprucim, me presion, përmytje, CO₂;
 - të përshkruajë Klasën B: Me shkumë, CO₂, pluhur i thatë;
 - të përshkruajë Klasën C: Pluhur i thatë, CO₂;
 - të përshkruajë Klasën D: Pluhur i thatë i veçantë;
 - të përshkruajë zjarrin me origjinë nga shkëndijat elektrike, që futet në një nga këto klasa d.m.th. A, B, C ose D, ku me shkëputjen e elektricitetit rekomandohen edhe fikësat me kimikate të thatë ose CO₂.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim
- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 12 Nxënësi përdor mjetet dhe pajisjet për fikjen e zjarrit

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

Në lidhje me shllangat dhe pipthat për fikjen e zjarrit:

- të përshkruajë dhe zbatojë rregullat që kanë të bëjnë me shllangat dhe pipthat e fikjes së zjarrit;
- të bëjë bashkimin e shllangave dhe lidhjen e tyre me saraçinskat;
- të përdorë pipthin, duke nxjerrë ujë me presion, spruco apo të përzier;
- të përshkruajë mënyrat e mirëmbajtjes dhe të ruajtjes së shllangave dhe pipthave;

Në lidhje me aparatet e lëvizshëm për fikjen e zjarrit:

- të përdorë aparatet e lëvizshëm për fikje zjarri, përfshirë bombolat me dioksid karboni, kontenitorët me gaz pluhur, pajisjen e prodhimit të shkumës;
- të tregojë zonat ku ato shkarkohen më zakonisht;

Në lidhje me fikset e zjarrit portabël:

- të përdorë fikset portabël të zjarrit si: ujë, shkumë, pluhur, CO₂, AFFF;
- të përshkruajë parimet e përdorimit të secilit nga këto fikse zjarri portabël;
- të përzgjedhë fikset është më të përshtatshme sipas klasave të zjarrit;
- të tregojë kapacitetet normale të secilit nga fikset portabël të zjarrit;
- të përshkruajë procedurat për mbushjen e fikseve të zbrazura;
- të përdorë aplikatorin portabël të shkumës dhe ta lidhë me linjën e sistemit zjarrfikës;

Në lidhje me kostumin e zjarrfikësit:

- të përdorë kostumin zjarrfikës: pajimet personale, aparatet e frymëmarrjes, cimën zjarrduruese të shpëtimit me levën dhe

brezin e sigurimit;

- të përdorë aparatet frymëmarrëse;
- të përshkruajë kërkesat për cimën zjarrduruese të shpëtimit;
- të përdorë pajimet personale zjarrduruese si: kostumi, dorezat dhe çizmet, helmata, elektrikun i dorës dhe sopata zjarrfikse.

Në lidhje me batanien zjarrduruese:

- të përshkruajë karakteristikat e batanijes zjarrduruese;
- të përdorë batanijen zjarrduruese;
- të tregojë vend-ndodhjen e batanijes zjarrduruese;

Në lidhje me masat e ruajtjes nga zjarri:

- të përdorë alarmet e zjarrit dhe kontrollin e emergjencës;
- të përshkruajë funksionimin e pajisjeve zjarrfikëse;
- të tregojë rëndësinë e të qenit i vetëdijshëm për rreziqet potenciale që paraqet zjarri;

Në lidhje me alarmin e zjarrit dhe veprimet paraprake:

- të kryejë veprimet për zbulimin e zjarrit, aktivizimin e alarmit, njoftimin e stacionit të kontrollit, kufizimin dhe fikjen e zjarrit.

Në lidhje me luftën kundër zjarrit:

- të mbikqyrë burimet e mundshme të zjarrit;
- të analizojë faktorët që duhen marrë parasysh në vendim-marrjen se me ç’lloj mënyre duhet luftuar zjarri: mundësinë e hyrjes në vend-zjarr, personeli prezent në vendin e zjarrit, reaksionet me materiale të ndezshme, pajisjet dhe agjentët zjarrfikës të përshtatshëm

Në lidhje me mënyrat dhe procedurat e fikjes së zjarrit në anije:

- të përshkruajë agjentët apo mënyrat të fikjes së zjarrit si: ujë me presion, me sprucim, “tymosje” apo përmbytje, shkumë, CO₂, avull, pluhura të thatë kimikate;
- të zbatojë procedurat e fikjes dhe procedurat e emergjencës që zbatohen në vend pas dhënies së alarmit të zjarrit;
- të përshkruajë ndikimin e autoritetit dhe rolit të kapitenit në komandimin e operacioneve për fikjen e zjarrit nga ura e komandës;
- të përshkruajë procedurat pas fikjes së zjarrit si p.sh. lënia e rojes në atë zonë;
- të përshkruajë veprimet hetuese të kapitenit për të evituar përsëritjen e ngjarjes;
- të përshkruajë rastin e rënies së zjarrit në anije kur kjo e fundit ndodhet në port, si dhe njoftimin e menjëhershëm që i bëhet autoriteteve portuale;

Në lidhje me zjarret e vegjël në anije:

- të kryejë veprimet me shllangën zjarrfikëse me ujë me presion dhe sprucim me anën e pipthit dhe me aplikatorin e shkumës.
 - të përdorë fiksat e zjarrit portabël të përshtatshëm sipas materialit që digjet;
-

Në lidhje me zjarret e mëdha në anije:

- të kryejë veprimet për fikjen e zjarreve të mëdha të llojeve të ndryshme, përfshirë zjarrin në karburante, duke përdorur sipas rastit: ujë (me presion, sprucim dhe “tymosje”), shkumën përfshirë AFFF (me bazë ujore), pluhur i thatë apo i njomë, CO₂.
- të përdorë cimën e shpëtimit por pa aparat frymëmarrës dhe të kryejë veprimet për të hyrë dhe kaluar në një lokal ku është lëshuar shkumë me shumicë;

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim
- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 13 Nxënësi përshkruan dhe zbaton masat mbrojtëse me përdorimin e sistemeve stacionare për fikjen e zjarrit

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

Në lidhje me sistemet stacionare zjarrfikëse:

- të përshkruajë kërkesat e përgjithshme të një sistemi stacionar zjarrfikës;
- të përshkruajë sistemet stacionare si: CO₂, sprinkler (sprucues i lagësht ose i thatë), shkumë (me presion të ulët), shkumë (me presion të lartë), linja e tubacioneve kryesore me ujë të sistemit zjarrfikës, gjeneratorët e emergjencës, pompat zjarrfikëse dhe të sentinave, uji me presion në hapësirat e kategorisë së veçantë, pluhur kimik.

Në lidhje me sistemet me efekte mbytëse: CO₂ dhe shkuma:

- të përshkruajë efektet izoluese fikëse të zjarrit nga CO₂;
- të përshkruajë avantazhet dhe rreziqet e CO₂;
- të kryejë veprimet që kryhen kur jepet alarmi i CO₂;
- të tregojë hapësirat ku përdoret zakonisht CO₂;
- të përshkruajë efektet e shkumës në një rast zjarri;
- të kryejë veprimet para se të lëshohet CO₂ ose shkuma në një lokal ku ka rënë zjarr;
- të përshkruajë llojet e ndryshme të shkumërave;

Në lidhje me sistemet me efekte kufizuese:

- të përshkruajë llojet e pluhurave që përdoren për fikjen e zjarrit;

Në lidhje me sistemet me efekt ftohës:

- të përshkruajë si funksionon një sistem me sprinkler;
 - të tregojë hapësirat ku përdoret sistemi sprinkler;
 - të tregojë cilat janë kategoritë e veçanta të hapësirave ku përdoret normalisht sistemi me presion me ujë i aktivizuar mekanikisht;
 - të tregojë arsyet pse në çdo kuti shllange, duhet të ketë një saraçineskë.
 - të tregojë arsyet e pajisjes me saraçineska dhe valvola mbyllëse të sistemit.
-

-
- të përshkruajë flanxhën ndërkombëtare të lidhjes me bregun, qëllimi, përmasat;
 - të kryejë lidhjen nga bregu me flanxhën ndërkombëtare në anije.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim
- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 14 Nxënësi përdor aparatën frymëmarrëse për fikjen e zjarrit dhe të shpëtimit të jetës në anije:

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

Në lidhje me aparatën frymëmarrëse

- të përshkruajë aparatën e frymëmarrjes;
- të bëjë veshjen e maskës dhe verifikimin e hermeticitetit të saj;
- të kryejë kontrollet verifikuese pas veshjes në trup;
- të zbatojë teknikat korrekte të frymëmarrjes me presion të ulët ndërkohë që bën sforcime të mëdha;
- të tregojë si bëhet largimi nga hapësirat me ajër të intoksikuar pas mbarimit të ajrit në bombolat e aparatit;
- të kryejë kontrollet e herëpashershme të manometrit të ajrit tek bombolat dhe veprimet pas sinjalit që tregon se ajri në bombola është në përfundim;
- të përdorë pjesët e aparatit të frymëmarrjes, përfshirë helmetën zjarrduruese, pompën, tubot e ajrit dhe pajimet shoqëruese;

Në lidhje me përdorimin e aparatit frymëmarrës në hapësira të mbushura me tym:

- të bëjë kontrollin dhe përdorimin e aparatit frymëmarrës në hapësira me tym
- të tregojë si bëhet hyrja, duke përdorur aparatën frymëmarrës, në një lokal me tym (artificial, jo toksik);
- të përdorë cimën e shpëtimit si komunikim me sinjale, në një lokal të mbushur me tym, ku ka hyrë me aparat frymëmarrje të veshur;
- të kryjë komunikime me pjesën tjetër të grupit, ndërkohë që ka veshur aparatën frymëmarrës;
- të përdorië fikse të llojeve të ndryshme në një lokal me zjarr dhe të mbushur me tym, ndërkohë që ka veshur aparatën frymëmarrës;
- të zbatojë procedurat e fikjes së zjarrit masiv me aparat frymëmarrës veshur, në lokale të mbyllura të mbushur me tym;

Në lidhje me përdorimin e aparatit frymëmarrës për shpëtimin e jetës:

- të bëjë kërkimin e personave në një hapësirë të mbushur me tym (duke mbajtur edhe barrelë) ndërkohë që ka veshur

aparatin e frymëmarrjes;

- të demonstrojë veshjen e aparatit frymëmarrës, në grup prej dy personash, që hyjnë në një lokal prove, duke kërkuar për të asfiksuar, në rastet e lokaleve me dritë, të errësuar, të mbushura me tym, me temperaturë të lartë;
- të kryejë ushtrimet e mësipërme duke mbajtur aparat frymëmarrje rezervë për t'u përdorur gjatë operacioneve të shpëtimit.
- Të bëjë transportin e barrelës mbajtëse, dhe më pas nxjerrjen e të dëmtuarit në një vend të sigurtë në kuvertën e hapur, për dhënien e ndihmës së parë.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim
- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit

- Ky modul duhet të trajtohet në klasë, në anije dhe mjedis të simuluar, të përshtatshme për praktikën, siç mund të jenë dy konteinerë të vendosur sipër njëri tjetrit apo në repart PMNZH.
- Shpjegimet teorike duhet të shoqërohen me shembuj dhe ilustrime të procedurave të mbrojtjes nga zjarri.
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete të proceseve të përdorimit të mjeteve zjarrfikëse të përdorshme në anije
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e veprimeve për parandalimin dhe fikjen e zjarrit në mënyrë individuale dhe në grup, përfshirë veprimet për shpëtimin e personave të dëmtuar në një ambjent me tym;
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike, në përdorimin e mjeteve zjarrfikëse të përdorshme në anije.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin e pjesës teorike të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, mjetet dhe materialet e mëposhtme:
- Klasë dhe mjedis anijeje.
 - Tavolinë për demonstrim me përmasa 3 x 1 m.
 - Materiale audio-vizive apo me slaidera si:
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për mbrojtjen dhe luftën kundra zjarrit;
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për veshjen e zjarrfikësit;
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për përdorimin e mjeteve zjarrfikëse;
 - tabelë udhëzuese me hapat e punës për shpëtimin e personave të dëmtuar nga një zonë me tym në anije.
 - materiale të shkruara në mbështetje të njohurive teorike të trajtuara

Për realizimin e pjesës praktike të modulit është e domosdoshme të

sigurohen mjediset, mjetet dhe materialet e mëposhtme:

- Repart PMNZSH ose dy konteinerë të përshtatur, sipër njëri tjetrit.
- Mundësi rimbushje të bombolave zjarrfikëse portabël;
- Dhomë për inspektim dhe mirëmbajtje të apartit të frymëmarjes
- 2 tabaka metalike (afërsisht 1 m x 1 m x 0.3 m)
- 2 tubo zjarrfikëse me dy dalje dhe një pompë zjarrfikëse
- Material lënde djegëse (dru, naftë, vajra etj.) për tabakatë metalike
- 6 manikinë për procedurat e kërkim shpëtimit
- 6 shllanga zjarrfikëse (65 mm diameter)
- 3 shllanga zjarrfikëse (38 mm diameter)
- 2 piptha (hedhësa) zjarrfikësa (1 standard, 1 hedhës të pulverizuar)
- Mbajtës mekanik të shpërndarjes së shkumës
- 1 prodhues me shtrirje të lartë dhe depozitë shkume
- 2 fikës zjarri me ujë (9 litra)
- 6 fikse zjarri me shkumë (9 litra)
- 6 fikëse zjarri me dioksid karboni (5 kilogram)
- 10 fikëse zjarri me pluhur (10 kilogram)
- Rimbushje për fikset e zjarrit
- 25 komplete veshjesh mbrotëse, kominoshe, doreza, çizme zjarrduruese, helmata dhe mushama
- 25 komplete aparate frymëmarje, me bombola rezervë dhe vegla mirëmbajtje
- 30 copë EEBD (pajisje frymëmarrëse për largim emergjence)
- Kompresor ajri për funizim me oksigjen të bombolave të përdorura
- 2 litarë zjarrdurues sigurie me nyjet (36 m të gjatë)
- Prodhues tymi artificial
- Helmata për tym me pompë ajri
- Një dush në vendin e praktikës
- 1 barrelë
- 1 komplet të ndihmës së parë
- 1 komplet rigjallërimi me njësinë e thithjes së oksigjenit
- 2 veshje zjarr-mbrojtëse
- 2 helmata me mbrojtje të fytyrës dhe qafës
- 2 sopata të luftës kundra zjarrit
- Lloje të ndryshme detektorësh zjarri që përdoren në anije
- Tregues për rrugëkalimet e largimit në mjedisin e praktikës
- Materiale të shkruara në mbështetje të veprimtarive praktike që kryhen.

8. Moduli “Ndhimja e parë elementare në anije”

Drejtimi: Detari
Niveli: II i KSHK
Klasa: 11

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	NDIHMA E PARË ELEMENTARE NË ANIJE (IMO 1.13)	M-30-1037-20
Qëllimi i modulit	Një modul teorik e praktik që i pajis nxënësit/detarët me njohuri dhe aftësi për të ndërmarrë veprime të menjëhershme për të dhënë ndihmën e parë të dëmtuarve, me t'u paraqitur një aksident apo emergjencë tjetër mjekësore në bordin anijes.	
Kohëzgjatja e modulit	30 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar kl.10 në drejtimin mësimor “Detari”, niv.II i KSHK. Ata duhet të jenë të aftë nga ana shëndetsore sipas kërkesave të Rregullit 1/9 të STCW '78, i amenduar.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi përshkruan parimet e përgjithshme për dhënien e ndihmës së parë elementare në anije. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">- të përshkruajë parimet e përgjithshme për ndihmën e parë- të tregojë mënyrat e dhënies së alarmit.- të analizojë parimin që në emergjenca, parësore është siguria vetjake.- të tregojë masat e menjëhershme që duhet të merren në rastet e emergjencave.- të shpjegojë përmbajtjen e listëkontrollit të emergjencave si: vlerësimin e situatës së aksidentit; vlerësimin e rreziqeve për veten; mungesën e vetëdijes; ndalimin e frymëmarrjes; gjakosjen e rëndë; shpëtimin e rastësishëm dhe raportimin e emergjencës; <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Pyetje përgjigje me gojë- Pyetje përgjigje me shkrim	
	<p>RM 2 Nxënësi përshkruan strukturën e trupit të njeriut dhe funksionet e pjesëve të tij. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">- të interpretojë skemën e përgjithshme e ndërtimit të trupit të njeriut.- të përshkruajë skeletin, ndërtimin dhe funksionimin e tij;- të përshkruajë nyjet, ndërtimin dhe funksionimin e tyre;	

-
- të përshkruajë muskujt, ndërtimin dhe funksionimin e tyre;
 - të përshkruajë tendinat, ndërtimin dhe funksionimin e tyre;
 - të përshkruajë organet madhore (trurin, zemrën, mushkëritë etj.), ndërtimin dhe funksionimin e tyre;
 - të përshkruajë sistemet e qarkullimit (të gjakut, të ajrit etj.), ndërtimin dhe funksionimin e tyre;

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
 - Pyetje përgjigje me shkrim
-

RM 3 Nxënësi përshkruan dhe demonstroi pozicionimin e duhur të personit të dëmtuar.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përshkruajë pozicionet e duhura të personave të dëmtuar në rastet e emergjencës, të tilla si: pozicioni i gjetjes; pozicioni i ringjalljes.
- të zbatojë procedurat e duhura për pozicionimin e përshtatshëm të personit të dëmtuar në rastet e emergjencës.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
 - Pyetje përgjigje me shkrim
-

RM 4 Nxënësi vepron me të dëmtuarin e pavetëdijshëm.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të dallojë shenjat për të përcaktuar nëse i dëmtuari është i pavetëdijshëm.
- të përshkruajë rreziqet nga pavetëdijshmëria e të dëmtuarit.
- të përshkruajë masat që merren për të ndihmuar të dëmtuarin e pavetëdijshëm.
- të veprojë për të mbajtur të lira rrugët e ajrimit.
- të bëjë pozicionimin e duhur të të dëmtuarit të pavetëdijshëm.
- të kryejë veprimet e duhura në rastet e ndalimit të frymëmarrjes apo rrahjeve të zemrës.
- të tregojë arsyet e mos-dhënies së ushqimeve, lëngjeve apo substancave të tjera nga goja e të dëmtuarit të pavetëdijshëm.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
 - Pyetje përgjigje me shkrim
-

RM 5 Nxënësi përshkruan dhe realizon veprimet për ringjalljen e të dëmtuarit.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të argumentojë domosdoshmërinë për një ringjallje sa më të shpejtë të të dëmtuarit në raste të ndryshme të emergjencës.
-

-
- të kryejë procedurat e ringjalljes vetëm, ose me ndihmën e një njeriu tjetër, për një kohë minimale prej dhjetë minutash nëpërmjet: kontrollit të frymëmarrjes; lëvizjes dhe shtrirjes prapa të kokës; frymëmarrjes gojë me gojë; frymëmarrjes gojë me hundë.
 - të kryejë masazh kardiak dhe ringjallje kardiopulmonare (CPR) në rastet e ndalimit të zemrës së të dëmtuarit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
 - Pyetje përgjigje me shkrim
-

RM 6 Nxënësi përshkruan dhe përdor masat e duhura për reagimin në rastet e gjakosjeve (hemoragjive).

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përshkruajë rreziqet për shkak të gjakosjes së të dëmtuarit.
- të marrë masat e duhura fillestare për të minimizuar gjakosjen në mënyrë të veçantë në rastet e gjakosjes së brendshme dhe gjakosjes së jashtme.
- të marrë masat për të shmangur gjëndjen e shokut nga gjakosja.
- të aplikojë shtypjen e jashtme për të minimizuar gjakosjen.
- të bëjë pozicionimin e duhur të të dëmtuarit për të minimizuar gjakosjen.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
 - Pyetje përgjigje me shkrim
-

RM 7 Nxënësi përshkruan dhe përdor masat për menaxhimin e gjendjes së shokut të dëmtuarit.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përshkruajë faktorët kryesorë që shkaktojnë gjëndjen e shokut.
- të interpretojë shenjat e shokut si ngjyra e fytyrës, ritmi dhe karakteri i pulsit.
- të zbatojë mënyrat kryesore për menaxhimin e gjendjes së shokut: ndalimi i gjakosjes, mbrojtja nga të ftohtit; konsumimi menjëherë dhe i bollshëm i lëngjeve n.q.s. pacienti është i vetëdijshëm; pozicionimi i duhur i pacientit.
- të analizojë faktorët përkeqësues të shokut: duhani, alkooli, lëvizjet.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
 - Pyetje përgjigje me shkrim
-

RM 8 Nxënësi përshkruan dhe zbaton masat për reagim ndaj djegieve, përvëlimeve dhe aksidenteve të shkaktuara nga rryma elektrike.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- Të dallojë shenjat e djegies, përvëlimeve dhe aksidenteve të shkaktuara nga rryma elektrike.
- Të zbatojë masat e duhura për djegjet dhe përvëlimet.
- Të bëjë ftohjen e zonës së djegur sa më shpejt që të jetë e mundur.
- Të zbatojë masat e duhura për djegjet (dëmtimet) nga kimikatet.
- Të bëjë heqjen e rrobave të të dëmtuarit dhe shpëlarjen e tyre me ujë të bollshëm.
- Të zbatojë masat e duhura për djegjet e syve nga kimikatet.
- Të bëjë shpëlarjen e syve me ujë të bollshëm.
- Të zbatojë masat e duhura në aksidentet e shkaktuara nga rryma elektrike.
- Të bëjë shmangien e rreziqeve për vetë shpëtuesit dhe izolimin e të dëmtuarit nga rryma elektrike.
- Të bëjë mbrojtjen nga shoku dhe kontrollin e funksioneve jetësore të të dëmtuarit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim

RM 9 Nxënësi përshkruan veprimet dhe realizon shpëtimin dhe transportin e të dëmtuarit***Kriteret e vlerësimit:***

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të kryejë transportin e duhur të të dëmtuarit, vetëm ose me ndihmën e një personi tjetër, duke marrë parasysh zonat e mbyllura dhe lartësitë e ndryshme në bordin e anijes.
- të kryejë transportin e të dëmtuarit: me mjete rrethanore; me barrelë; me karrige; copë trekëndëshe; me imgs.
- të përshkruajë rreziqet e transportimit të personit me dëmtime të pelvisit dhe/ose shtyllës kurrizore.
- të kryejë transportimin e personit me dëmtime të pelvisit dhe/ose shtyllës kurrizore.

Instrumentet e vlerësimit:

- Pyetje përgjigje me gojë
- Pyetje përgjigje me shkrim

RM 10 Nxënësi përshkruan dhe zbaton veprimet në lidhje me ndihmën e parë dhe shëndetin në anije***Kriteret e vlerësimit:***

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- Të bëjnë improvizimin e fashimit me mjete rrethanore.
- Të përdorë materialet fashuese në pajimet e emergjencës.
- Të bëjë përdorimin korrekt të fashave.
- Të përshkruajë rreziqet gjatë hyrjes në zonat e mbyllura.
- Të dallojë rastet kur hapësirat e mbyllura të mund të

	<p>përmbajnë gazra të rrezikshëm ose mungesë O₂.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Të marrë masat e duhura paraprake para hyrjes në këto zona. - Të analizojë rreziqet nga gjaku apo sekrecionet nga persona që vuajnë nga sëmundjet infektive, në mënyrë të veçantë hepatitet dhe të sëmurët me virusin HIV. - Të marrë masat mbrojtëse vetjake kur të ketë të bëjë me këta persona. - Të zbatojë procedurat e duhura për mos infektimin nëpërmjet gjakut dhe sekrecioneve, në raste të tilla. - Të zbatojë rregulla të thjeshta për mirëmbajtjen e shëndetit dhe higjienës vetjake. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pyetje përgjigje me gojë - Pyetje përgjigje me shkrim
<p>Udhëzime për zbatimin e modulit</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ky modul duhet të trajtohet në klasë ose në anije. - Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete të masave për dhënien e ndihmës së parë elementare në anije. - Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e veprimeve për dhënien e ndihmës së parë elementare. - Ata duhet të nxiten të diskutojnë në lidhje me çështjet e trajtuara. - Metodatat e lojës me role dhe të simulimit të situatave emergjente duhet të të përdoren nga instruktori për të mundësuar përvetësimin e kompetencave që përmban moduli. - Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike, në dhënien e ndihmës së parë elementare.
<p>Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit</p>	<p>Për realizimin e pjesës teorike të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, mjetet dhe materialet e mëposhtme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Klasë ose mjedis anijeje. - Tavolinë për demonstrim me përmasa 3 x 1 m. - Materiale të shkruara dhe audio-vizive apo me slaidera si: <ul style="list-style-type: none"> - tabela udhëzuese të hapave të punës për dhënien e ndihmës së parë elementare <p>Për realizimin e pjesës praktike të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, pajimet dhe materialet e mëposhtme:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dhoma mësimore për instruktimin praktik, demonstrimin dhe aplikacionet. - Pajimet e mëposhtme duhet të jenë të disponueshme: <ul style="list-style-type: none"> - kutia e ndihmës mjekësore të anijes me përmbajtjen; - fasha për krahun, duart, këmbët e dëmtuara, etj.; - veshje, fasha; - një manikin me përmasa njeriu për trajnimin e frymëdhënies praktike; - barrelë;

9. Moduli “Përdorimi i mjeteve dhe i mekanizmave të kuvertës“

Drejtimi: Detari
Niveli: II i KSHK
Klasa: 11

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	PËRDORIMI I MJETEVE DHE I MEKANIZMAVE TË KUVERTËS	M-30-1193-21
Qëllimi i modulit	Një modul që aftëson nxënësit për të kryer disa nga operacionet më kryesore në sektorin e kuvertës në anije tradicionale të tilla si: përdorimi i mjeteve dhe i mekanizmave për kalim cimash dhe kavosh, përdorimi i mjeteve për akotim/ç’akostim, përdorimi i mjeteve e i mekanizmave për uljen/ngritjen e shkallës së imbarkimit, asistencë për eprorët në matjen e tankeve të lëngjeve, përgaritja e mjeteve dhe pajisjeve për pritjen dhe përcjelljen e pilotit, sigurimi i objekteve të lëvizshme nga deti në depot dhe magazinat e kuvertës, kryerja e matjeve meteorologjike në anije, shërbime të thjeshta për mjetin lundruar për qëllime argëtimi, etj.	
Kohëzgjatja e modulit	48 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar kl.10 në drejtimin mësimor “Detari”, niv.II i KSHK. Ata duhet të jenë të aftë nga ana shëndetsore sipas kërkesave të Rregullit 1/9 të STCW ’78, i amenduar	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	RM 1 Nxënësi përdor mjetet e mekanizmat për kalimin e cimave e kavove në anije. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë: <ul style="list-style-type: none">- të përzgjedhë vendin e përshtatshëm për operim;- të përzgjedhë mjetet dhe mekanizmave për kalimin e cimave dhe kavove;- të marrë masat e sigurisë në mjedisin ku do të kryhen operacionet e kalimit të cimave dhe kavove;- të kalojë saktë cimën në makarâ;- të kalojë saktë cimën në parango;- të kalojë saktë kavot në taja metalike;- të përdorë saktë ganxhat për kalimin cimave ose të kavove;- të përdorë saktë pastekën për nxjerjen e cimës;- të përdorë saktë okjon për kalimin e cimave ose të kavove;- të përdorë saktë bocën për stopimin e cimave ose të kavove;- të përdorë saktë gametën për kalimin e cimave ose të kavove;- të përdorë saktë kalunët për nxjerjen e cimës;- të përdorë saktë kacaskotat për nxjerjen e cimës;- të përdorë saktë tamburot e vinxhave të instaluar në anije për kalimin e cimave dhe kavove;	

- të përdorë saktë rrulat për kalimin e cimave dhe kavove;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit gjatë përdorimit të mjeteve e mekanizmave për kalimin e cimave e kavove në anije.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 2 Nxënësi përdor mjetet e mekanizmat për akostimin e anijes

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përzgjedhë vendin e punës për operim sipas caktimit;
- të përzgjedhë mjetet për akostimin e anijes;
- të përgatisë pandulin për hedhje;
- të përgatisë cimat që do të përdoren për akostim sipas udhëzimit;
- të raportojë gatishmërinë dhe distancën nga vendi i akostimit eprorit;
- të hedhë pandulin drejt vendit ku do të akostohet anija;
- të sigurohet që panduli është kapur nga personat të tjerë nga krahu ku do të akostohet anija;
- të kalojë drejt fijen e pandulit nëpër okio sipas rastit për t'a lidhur me cimën e akostimit sipas udhëzimit;
- të lidhë fijen e pandulit me cimën e akostimit;
- të lirojë cimën e akostimit për t'a nxjerë jashtë bordit sipas udhëzimit;
- të ndjekë kapjen e cimës nga personat në vendin ku do akostohet anija;
- të raportojë për kapjen dhe sigurimin e cimës nga personat në vendin ku do akostohet anija;
- të përdorë si duhet pastekat për kalimin e cimave;
- të vendosë krahun e cimës që ndodhet në bord në barabanin e mekanizmit të akostimit me vullta saktë;
- të përdorë bocat për mbajtjen e cimës para fiksimit në anije;
- të lidhë drejt dhe në mënyrë të sigurtë cimat në kalunë;
- të vendosë gomat përgjatë skafit në bordin e akostimit sipas udhëzimit;
- të marrë pandulat në bord;
- të vendosë mbrojtëset ndaj brejtësve;
- të vendosë mjetet dhe veglat në vendet e duhura;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit gjatë përdorimit të mjeteve e mekanizmave për akostimin e anijes.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësi përdor mjetet dhe mekanizmat për ç'akostimin e anijes

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përzgjedhë vendin e punës për operim sipas caktimit;
- të përzgjedhë mjetet për ç'akostimin e anijes;
- të raportojë gatishmërinë për ç'akostim eprorit;
- të lirojë cimën sipas udhëzimit;
- të sigurohet që cima është e lirë edhe nga vendi i ç'akostimit;
- të stivojë cimën neto në vendin e caktuar;
- të raportojë për marjen e cimave në bord;
- të heqë gomat përgjatë skafit në bordin e akostimit sipas udhëzimit;
- të heqë mbrojtëset ndaj brejtësve;
- të vendosë mjetet në vendet e duhura;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit gjatë përdorimit të mjeteve e mekanizmave për ç'akostimin e anijes.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 4 Nxënësi përdor mjetet dhe mekanizmat për uljen e shkallës së imbarkimit.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përzgjedhë vendin e përshtatshëm për operim sipas caktimit;
- të përzgjedhë mjetet për uljen e shkallës së imbarkimit;
- të lirojë bllokuesit e shkallës së imbarkimit në bandë dhe pjesë të tjera të skafit të anijes;
- të shpalosë me bashkërendim shkallën nga pozicioni ngjitur me bandën në pozicionin horizontal duke përdorur tajat me cima, apo mjete të tjera sipas specifikës së anijes;
- të vendosë belaustrat (pamakët) portative në vendet e tyre përgjatë shkallës;
- të lidhë/fiksojë belaustrat njëra me tjetrën për secilin krah të shkallës;
- të vendosë rrjetën mbrotëse përgjatë shkallës;
- të vendosë rrethin e shpëtimit pranë çarkut të shkallës;
- të raportojë eprorit për gatishmërinë e shkallës së imbarkimit
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit gjatë përdorimit të mjeteve e mekanizmave për uljen e shkallës së imbarkimit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 5 Nxënësi përdor mjetet dhe mekanizmat për ngritjen e shkallës së imbarkimit.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përzgjedhë vendin e punës për operim sipas caktimit;
- të përzgjedhë mjetet për ngritjen e shkallës së imbarkimit;
- të heqë rrethin e shpëtimit pranë çarkut të shkallës;
- të heqë rretjen mbrotëse përgjatë shkallës;
- të heqë/zgjidhë belaustrat njëra nga tjetra nga secili krah i shkallës;
- të heqë belaustrat (parmakët) portative nga vendet e tyre përgjatë shkallës;
- të palosë me bashkërendim shkallën nga pozicioni horizontal me bandën në pozicionin ngjitur duke përdorur tajat me cima, apo mjete të tjera sipas specifikës së anijes;
- të vendosë bllokueset e shkallës së imbarkimit në bandë dhe pjesë të tjera të skafit të anijes;
- të raportojë eprorit për marjen në bord të shkallës së imbarkimit
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit gjatë përdorimit të mjeteve e mekanizmave për ngritjen e shkallës së imbarkimit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 6 Nxënësi vendos mjetet dhe veglat për pritjen e pilotit.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përzgjedhë veglat dhe mjetet e punës për pritjen e pilotit;
- të vendosë shkallën e brendshme të bandës në vendin dhe bordin e caktuar nga oficeri;
- të vendosë shufrat mbajtëse tek vendet e duhura në filin e bandës;
- të kontrollojë shkallën e pilotit para lëshimit jashtë bordit;
- të bëjë lidhje paraprake të fundeve të shkallës tek kacaskotat e caktuara;
- të lëshojë jashtë bordit shkallën;
- të rregullojë lartësinë nga vija e ujit sipas udhëzimit të oficerit;
- të realizojë fiksimin përfundimtar të lidhjeve të shkallës;
- të vendosë rrethin e shpëtimit pranë shufrave mbajtëse;
- të raportojë për gatishmërinë e pritjes së pilotit eprorit;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit gjatë vendosjes së mjeteve e veglave për pritjen e pilotit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 7 Nxënësi largon mjetet dhe veglat pas përcjelljes së pilotit

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të veshë pajimet e mbrojtjes vetjake në punë;
- të shkojë në vendin ku janë vendosur veglat dhe mjetet për pritjen e pilotit;
- të transferojë shkallën e brendshme të bandës në vendin e caktuar për të;
- të heqë shufrat mbajtëse nga vendet në filin e bandës;
- të ngrejë në bord shkallën e pilotit;
- të zgjidhë fundet e shkallës nga kacaskotat/vendet ku janë lidhur;
- të mbledhë shkallën në formën e rotativit;
- të heqë rrethin e shpëtimit nga vendi;
- të vendosë shkallën, veglat dhe mjetet e tjera në vendet e caktuara;
- të raportojë për përfundimin e punës oficerit;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit gjatë largimit të mjeteve e veglave pas përcjelljes së pilotit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 8 Nxënësi asiston nostromon për matjen e lëngjeve në tanke.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të marrë masat e sigurisë në mjedisin ku do të kryhet matja;
- të hapë kapakun për matje sipas udhëzimit të oficerit;
- të lyejë sondën me pastën lagështi-treguese në zonën ku orienton nostromo;
- të ulë sondën në tubin e matjes me ngadalë deri sa të prekë fundin e tankut;
- të ngrejë sondën duke mbledhur neto fijen lidhëse;
- të kqyrë me kujdes shenjën e lagës së sondës nga uji i tankut në zonën e ngjyer me pastë;
- të raportojë gjatësinë e lagur të sondës eprorit;
- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit gjatë asistimit të nostromos për matjen e tankeve (depove) të ujit në anije.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 9 Nxënësi kryen dhe interpreton matjet meteorologjike në anije.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

Në lidhje me matjen me fluger:

- të marrë kutinë e flugerit pa e dëmtuar atë;

- të hapë në mënyrë korrekte kutinë e flugerit;
- të verifikojë gjëndjen teknike të flugerit;
- të përzgjedhë një vend të hapur dhe pa pengesa për kryerjen e matjes;
- të mbajë si duhet flugerin në pozicion matjeje;
- të interpretojë saktë të dhënat e flugerit: shpejtësinë dhe drejtimin e erës;

Në lidhje me matjen e temperaturës dhe lagështisë:

- të marrë kutinë e termometrave pa e dëmtuar atë;
- të hapë saktë kutinë e termometrave;
- të verifikojë gjëndjen teknike të termometrave;
- të dallojë termometrën e thatë nga ai i lagët ;
- të përzgjedhë një vend ku ka hije dhe ku nuk ka ndonjë burim tjetër nxehtësie për kryerjen e matjes;
- të mbajë termometrat në pozicion matjeje.
- të lexojë saktë të dhënat e temperaturës në të dy termometrat: të thatë dhe të lagur;

Në lidhje me matjen e shtypjes atmosferike:

- të mbajë hapur për 20 minuta, dritaret e ambientit ku ndodhet barometri për matjen e shtypjes atmosferik;
- të godasë lehtë me gisht në xhamin e aparatit të barometrit.
- të interpretojë të dhënat e shigjetës treguese të shtypjes.
- të vendosë shigjetën e besimit tek shigjeta treguese e shtypjes.
- të përcaktojë saktë lagështinë relative dhe absolute me anë të tabelës psihometrike;
- të kryejë si duhet procedurat për leximin e shtypjes
- të lexojë saktë të dhënat mbi shtypjen atmosferike.

Në lidhje me leximin e busullës:

- të shikojë vazhdimisht gradët që tregon vija e besimit e busullës;
- të bëjë korrigjimin e leximit të busullës sipas tabelës;
- të raportojë me interpretim të eprori për drejtimin e bashit;
- të vendosë si duhet pelengatorin mbi busull;
- të marrë drejtimin (pelengun) e objektit që i kërkohet nga eprori;
- të raportojë me interpretim, pelengun të eprori;
- të zbatojë me korrektësi rregullat e sigurimit teknik gjatë kryerjes së matjeve meteorologjike.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 10 Nxënësi siguron pjesët e lëvizshme në depo, magazina apo vende të tjera të sektorit të kuvertës

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të veshë pajimet e mbrojtjes vetjake në punë;
- të sigurohet për fiksimin e dyerve të depos apo magazinës ku do të punojë që të mos dëmtohet nga lëvizja e saj për shkak të lëvizjes së mjetit lundrues;

- të përzgjedhë mjetet, materialet dhe pikat e kapjes së nevojshme për sigurimin e pjesëve të lëvizshme, pjesë këmbimi, furnizime, etj. në depo, magazinë apo tjetër;
- të përdorë teknika lidhje dhe sigurimi për fiksimin nga lëvizja të objekteve të lëvizshme apo që derdhen;
- të ushtrorë kujdes në mbylljen dhe sigurimin e kutiave të bojrave, holluesve, vajrave, naftës për pastrime dhe grasove duke i vendosur larg linjave apo çelësave të kontaktit të energjisë elektrike;
- të vendosë larg linjave apo çelësave të kontaktit të energjisë elektrike lecka që përdoren për pastrime, lëndë drusore, tallazhe apo materiale të tjera që ndizen shpejt;
- të përzgjedhë peshat më të rënda në nivelet më të poshtme dhe peshat më të lehta në nivelet e sipërme të sergjeneve të depos apo magazinës;
- të sigurohet që sistemi i ajrosjes është në rregull;
- të largojë objektet apo pajisje sipërfaqe të rrëshkitshme që pengojnë në kryerjen e punës së sigurt;
- të mbyllë në mënyrë të sigurt derën;
- të raportojë kryerjen e punës tek eprori;
- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë kryerjes së shërbimeve.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 11 Nxënësi kryen shërbime në mjetin lundrues për qëllime argëtimi.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të marrë masat e sigurisë për kryerjen e shërbimeve;
- të heqë lagështirën në skaf, kuvertë, mbistrukturë, etj.;
- të kryejë larje me ujë të ëmbël;
- të kryejë pastrime dhe sigurime të parmakëve dhe kolonave mbajtëse të tyre;
- të kryejë pastrime dhe sigurime të mbulesës, suporteve, kornizave dhe stopuesve të velës;
- të vendosë mbulesa për mbrojtje nga rrezatimi diellor;
- të verifikojë mbylljet hermetike të hyrjeve dhe ajrosjeve;
- të kryejë ventilim të hapsirave të brendshme të mjetit;
- të kryejë pastrime të tankut të ujit të pijshëm;
- të kryejë pastrime të tankut të ujrave të zeza;
- të kryejë kontrole të skafit të jashtëm për praninë e balunëve, gjendjen e cimave të akostimit, dëmtime, plasaritje, etj. dhe raportojë;
- të testojë ndezjen dhe fikjen e ndriçimit;
- të kontrollojë nivelin e karikimit të baterive me tregues;
- të verifikojë vlefshmërinë e kolaudimit periodik të mjeteve të shpëtimit dhe zjarrfikëse;

- të verifikojë siguresat e tubacioneve dhe bombolave të gazit për gatim;
- të verifikojë gjendjen e punës së radiove të dorës;
- të kryejë punime shkëlqimi të skafit prej fibre rezine;
- të kryejë kontrole për prani të ujrave të pajustificuar nën panjolla dhe raportojë;
- të verifikojë gjendjen e punës me ndezje/fikje të instrumentave navigacional, meteorologjikë dhe të radios;
- të kryejë pastrime të vegjetacionit në skaf që mund të arrihet nga pozicioni i pluskimit dhe pa dëmtuar bojën;
- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit gjatë shërbimeve mirëmbajtëse të mjetit lundrues për qëllime argëtimi.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit

- Ky modul duhet të trajtohet në anije dhe në laborator.
- Instruktori i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur demonstrimet konkrete të teknikave dhe procedurave të përdorimit të mjeteve e mekanizmave për kalimin e cimave e kavove, asistimin e punës së mekanizmit të spirancës për hedhje e marrje, akostimin e ç'akostimin, uljen e ngritjen e shkallës së imbarkimit, vendosjen dhe largimin e mjeteve e veglave për pritjen e përcelljen e pilotit, sigurimin e objekteve të lëvizshme nga deti në depot dhe magazinat e kuvertës, kryerjen e matjeve meteorologjike, kryerjen e shërbimeve të thjeshta në mjetet lundruese për qëllime argëtimi.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për përdorimin e mjeteve dhe mekanizmave për kalimin e cimave dhe kavove, asistimin në punën e mekanizmit të spirancës për hedhje e marrje në anije, akostimin e ç'akostimin, uljen e ngritjen e shkallës së imbarkimit, vendosjen dhe largimin e mjeteve e veglave për pritjen e përcelljen e pilotit, sigurimin e objekteve të lëvizshme nga deti në depot dhe magazinat e kuvertës, kryerjen e matjeve meteorologjike, kryerjen e shërbimeve të thjeshta mirëmbajtje në mjetet lundruese për qëllime argëtimit, fillimisht në mënyrë të mbikqyrur dhe më pas në mënyrë të pavarur.
- Nxënësit duhet të nxiten të diskutojnë në lidhje me proceset e punës që kryejnë.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kriterëve të realizimit të specifikuara për çdo rezultat të të mësuarit.

**Kushtet e
e domosdoshme
për realizimin e
modulit**

Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat, pajisjet dhe materialet e mëposhtme:

- Mjedise anije dhe laborator.
 - Komplet i veglave, pajisjeve dhe mekanizmave të nevojshme për punën në kuvertë dhe kryerjen e matjeve meteorologjike.
 - Mjete të ndryshme lundrimi.
 - Katalloge, manuale, udhëzuesa, materiale të shkruara në mbështetje të çështjeve që trajtohen në modul.
-

10. Moduli “Punime ndihmëse elektromekanike në anije“

Drejtimi: Detari
Niveli: II i KSHK
Klasa: 11

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	PUNIME NDIHMËSE ELEKTROMEKANIKE NË ANIJE	M-30-167-21
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që aftëson nxënësit për kryerjen e punimeve ndihmëse elektromekanike në anije, si mirëmbajtje të filtrave, zëvendësime të ndriçuesve, punime ndihmëse në lokalin e makinerisë etj.	
Kohëzgjatja e modulit	66 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar kl.10 në drejtimin mësimor “Detari”, niv.II i KSHK. Ata duhet të jenë të aftë nga ana shëndetsore sipas kërkesave të Rregullit 1/9 të STCW '78, i amenduar.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	RM 1 Nxënësi kryen punime mirëmbajtjeje të filtrave Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë: <ul style="list-style-type: none">- të marrë masat e sigurisë në mjedisin ku do të kryhet shërbimi;- të përcaktojë mjetet e punës për kryerjen e punimeve;- të çmontojë si duhet filtrin e ajrit;- të pastrojë si duhet filtrin e ajrit me kompresor;- të montojë filtrin e ajrit;- të çmontojë filtrin e naftës;- të pastrojë si duhet filtrin e naftës me naftë duke e fshirë më pas me leckë;- të montojë si duhet filtrin e naftës;- të çmontojë filtrin e vajit;- të pastrojë si duhet filtrin e vajit me naftë duke e fshirë atë;- të montojë si duhet filtrin e vajit;- të mbyllë mirë volantën e saraçineskës së ujit të detit të prezodimares;- të lirojë dadot e kapakut të filtrit me çelësa;- të nxjerrë jashtë filtrin e ujit nga prezodimarja;- të pastrojë filtrin e ujit të prezodimares me furçë teli ose rrashpë;- të lyejë me bojë filtrin e ujit;- të vendosë filtrin e ujit në prezodimare, mbas tharjes së bojës;- të vendosë mirë kapakun;- të shtërngojë kapakun me çelësa;- të hapë normalisht volantën e saraçineskës së ujit të detit të	

-
- prezodimares;
 - të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
 - të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 2 Nxënësi ndërron llampat e ndriçimit në anije

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përcaktojë vendin dhe mjetet e punës për kryerjen e shërbimit;
- të përzgjedhë materialet e duhura të punës;
- të stakojë çelësin e tensionit të linjës;
- të çmontojë mbulesën plafoniere;
- të çmontojë llampën e djegur;
- të vendosë llampën e re sipas tensionit që ka linja;
- të provojë funksionimin e llampës me tension;
- të shtërngojë mbulesën plafoniere;
- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
- të zbatojë masat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë kryerjes së veprimeve.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësi kryen punime ndihmëse në lokalin e makinerisë

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të ndezë / fikë pompën e vajit, ujit dhe naftës të motorrit kryesor dhe të moto-gjeneratorëve sipas udhëzimeve;
- të ndezë/fikë pompën e cekimit të sentinave sipas udhëzimeve;
- të hapë / mbyllë saraçineskat e sistemeve të tubacioneve përkatëse sipas urdhërimit;
- të izolojë tubacionet e shkarikos me litar dhe beze amianti sipas udhëzimeve;
- të eliminojë rrjedhje uji tek bashkimet e flanxhave të tubacioneve duke vendosur guarnicione sipas udhëzimeve;
- të takojë / stakojë çelësin e linjës për dhënie energjie tek mekanizmat e ndryshëm si vinxh spirance, vinxh trate, etj. sipas udhëzimeve;
- të takojë / stakojë çelësin e linjës për dhënie energjie për ndriçim në sektorë të anijes sipas udhëzimeve;
- të përgatisë guarnicione të ndryshme të tubacioneve;
- të vendosë guarnicione në montim;
- të zmontojë dhe montojë bulona të kapakëve të një depo lëngu;
- të kryejë markime të ndryshme me bojë të sistemeve,

- tubacioneve dhe kuadro elektrike;
- të kryejë punime pastrimi në lokalin e makinerisë sipas udhëzimeve;
- të ndihmojë motorristin në punime të ndryshme mirëmbajtjeje, sipas udhëzimeve që i jepen;
- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë kryerjes së shërbimeve.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 4 Nxënësi siguron pjesët e lëvizshme në depo, magazina apo vende të tjera të lokalit të makinerisë

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të sigurohet për fiksimin e dyerve të depos apo magazinës ku do të punojë që të mos dëmtohet nga lëvizja e saj për shkak të lëvizjes së mjetit lundrues;
- të përzgjedhë mjetet, materialet dhe pikat e kapjes së nevojshme për sigurimin e pjesëve të lëvizshme, pjesë këmbimi, furnizime, etj. në depo, magazinë apo tjetër;
- të përdorë teknika lidhje dhe sigurimi për fiksimin nga lëvizja të objekteve të lëvizshme apo që derdhen;
- të përzgjedhë peshat më të rënda në nivelet më të poshtme dhe peshat më të lehta në nivelet e sipërme të sergjeneve të depos apo magazinës;
- të sigurohet që sistemi i ajrosjes është në rregull;
- të ushtrojë kujdes në mbylljen dhe sigurimin e kutiave të bojrave, holluesve, vajrave, naftës për pastrime dhe grasove duke i vendosur larg linjave apo çelësave të kontaktit të energjisë elektrike;
- të vendosë larg linjave apo çelësave të kontaktit të energjisë elektrike leckat që përdoren për pastrime, lëndë drusore, tallazhe apo materiale të tjera që ndizen shpejt;
- të largojë objektet apo pastrojë sipërfaqe të rrëshkitshme që pengojnë në kryerjen e punës së sigurt;
- të mbyllë në mënyrë të sigurt derën;
- të raportojë kryerjen e punës tek eprori;
- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë kryerjes së shërbimeve.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit

- Ky modul duhet të trajtohet në anije.
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete të punimeve ndihmëse elektromekanike në anije.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e punimeve ndihmëse elektromekanike në anije.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike, në përdorimin e mjeteve, agregateve dhe pajisjeve në lokalin e makinerisë dhe kuvertë

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, mjetet dhe materialet e mëposhtme:
- ambiente pune në lokalin e makinerisë një anije gjatë qëndrimit në port.
 - Mjete dhe materiale për punimet elektromekanike në anije.
 - veshjet vetjake të sigurisë në punë si: helmetën mbrojtëse, syze mbrojtëse, kominoshet e punës, dorezat e lëkurës, tapat e mbrojtjes së veshëve, këpucët e sigurta, kufiet e zhurmave, maskën mbrojtëse ndaj avujve të dëmshëm.
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për kryerjen e punimeve të ndryshme ndihmëse në lokalin e makinerisë dhe kuvertë.
-

11. Moduli “Trajtimi i pëlhurave dhe veglave të peshkimit”

Drejtimi: Detari
Niveli: II i KSHK
Klasa: 11

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	TRAJTIMI I PËLHURAVE DHE VEGLAVE TË PESHKIMIT	M-30-168-21
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që aftëson nxënësit për të kryer riparime të thjeshta të pëlhurave, rrjetave dhe veglave të peshkimit.	
Kohëzgjatja e modulit	66 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar kl.10 në drejtimin mësimor “Detari”, niv.II i KSHK.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi kryen riparime të thjeshta në rrjetën e dëmtuar Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">- të përzgjedhë vendin dhe mjetet e punës për riparim;- të marrë masat e sigurisë në mjedisin ku do të punojë;- të përgatisë mjetet e punës për riparim;- të presë rrjetën me thikë në zonën e dëmtuar sipas një cikli të caktuar;- të mbushë drugën me fijen e duhur të perit;- të mbushë në mënyrë uniforme, me endje me syza, zonën e prerë të rrjetës;- të përgatisë arnën e rrjetës me përmasat dhe ciklin e përshtatshëm me prerjen;- të mbushë zonën e prerë me arnim sipas ciklit të prerjes;- të përforcojë zonat e dobësuara të rrjetës sipas udhëzimit;- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë riparimit të rrjetës. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli. <p>RM 2 Nxënësi qep rrjeta. Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">- të përzgjedhë drejtë vendin e punës për qepjen e rrjetave;- të përgatisë mjetet e punës për qepje;- të mbushë drugën me fijen e duhur të perit për qepje;- të qepë dy tegela rrjetore me njëri tjetrin sipas koeficientit të përcaktuar;	

- të qepë rrjetën në litar sipas koeficientit të remzhimit të përcaktuar;
- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjiëno-sanitare
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë qepjes së rrjetës.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësi kryen shërbime ndihmëse për jetëgjatësinë e veglave të peshkimit

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të për zgjedhë vendin e punës për kryerjen e shërbimeve;
- të përgatisë mjetet e duhura të punës;
- të pastrojë mirë veglën e peshkimit nga papastërtitë e mbledhura nga gjuetia;
- të kontrollojë me kujdes veglat e peshkimit për dëmtime të mundshme;
- të sistemojë veglat e peshkimit në vendin e caktuar, të lira nga pengesa të ndryshme;
- të shpëlajë veglat e peshkimit me ujë të ëmbël bollshëm të pastër;
- të mbulojë mirë veglën e peshkimit me mushama të gomuar;
- të fiksojë mushamanë me abica (kur është në anije);
- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjiëno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë kryerjes së shërbimeve.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit

- Ky modul duhet të trajtohet në repart riparimi rrjetash dhe në anije.
- Instruktori i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur demonstrime konkrete të proceseve përgatitore për përdorimin e mjeteve të punës
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e veprimeve përgatitore për endjen, prerjen dhe qepjen e rrjetave si dhe në shërbimet ndihmëse për jetëgjatësinë e veglave të peshkimit;
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike, në kryerjen e endjes, prerjes dhe qepjes së rrjetave si dhe të shërbimeve ndihmëse për jetëgjatësinë e veglave të peshkimit;

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, mjetet dhe materialet e mëposhtme:
- ambiente pune në repart riparimi rrjetash dhe në anije.
 - mjete pune si: druga, penj, thika, panele rrjete me madhësi

-
- syzash të ndryshme, fuga, vizore, litarë, pluskues, pesha, etj.
- tabelë udhëzuese të hapave të punës për endjen e një rrjete në forma të ndryshme;
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për prerjen e një rrjete në forma të ndryshme;
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për qepjen e dy tegelave rrjetor me madhësi syzash të njejtë dhe të ndryshme;
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për qepjen e panelit rrjetor në litar me koefiçentë rremzhimi të ndryshëm;
-

12. Moduli “Gjuetia në bregdet”

Drejtimi: Detari
Niveli: II i KSHK
Klasa: 11

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	GJUETIA NË BREGDET	M-30-170-21
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që aftëson nxënësit për të bërë gjuetinë e peshkut me vegla të thjeshta peshkimi në bregdet	
Kohëzgjatja e modulit	81 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar kl.10 në drejtimin mësimor “Detari”, niv.II i KSHK.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	RM 1 Nxënësi hedh vargun me parangalla për peshkim Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë: <ul style="list-style-type: none">- të përzgjedhë mjedisin ku do të kryhet peshkimi;- të përgatisë mjetet e punës;- të përgatisë sanallin për vozitje;- të vendosë arkën me parangalla në sanall, në ndarjen përkatëse të kështjës;- të vendosë arkën e karremave në sanall, pranë arkës së parangallave;- të vendosë mjetet vetjake përkatëse të shpëtimit në sanall;- të vendosë peshat në sanall, pranë arkës së parangallave;- të vendosë pluskueset me shenjë ose dritë në sanall, pranë arkës së parangallave;- të veshë kostumin prej mushamaje;- të veshë si duhet xhakëtën e shpëtimit;- të vozisë sanallin për në vendin e hedhjes së parangallave;- të lidhë saktë peshën me fundin e vargut të parangallave;- të hedhë me kujdes peshën në ujë, derisa të prekë tabanin;- të vendosë si duhet karremin për parangallin e radhës nga arka;- të hedhë me kujdes parangallat e kuar me karrema njëri pas tjetrit në ujë, ndërkohë që sanalli vozitet nga person tjetër;- të lidhë saktë pluskuesen me shenjë ose dritë tek fundi i vargut të parangallave;- të vazhdohet vozitja, ndërkohë që hidhen parangallat nga person tjetër;- të vozisë mbarë për të shkuar në breg;- të vendosë pa i dëmtuar mjetet dhe pajimet që ndodhen në sanall tek vend ruajtja;	

-
- të pastrojë vendin e punës duke respektuar rregullat higjiëno-sanitare.
 - të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 2 Nxënësi mbledh vargun me parangalla

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përzgjedhë mjedisin ku do të kryhet peshkimi;
- të përgatisë mjetet e punës;
- të përgatisë sanallin për vozitje;
- të vendosë arkën e parangallave në sanall në ndarjen përkatëse të kështjës;
- të vendosë mjetet përkatëse vetjake të shpëtimit në sanall;
- të veshë kostumin prej mushamaje;
- të veshë xhakëtën e shpëtimit;
- të vozisë sanallin për në vendin ku janë hedhur parangallat;
- të kapë me kujdes pluskuesen me shenjë ose dritë, ndërkohë që sanalli vozitet nga dikush tjetër;
- të vendosë pluskuesen në sanall
- të zgjidh pluskuesen nga fundi i vargut të parangallave;
- të mbledhë parangallat ngadalë, një e nga një në sanall;
- të heqë me kujdes peshkun e rënë në seicilin parangall;
- të vendosë peshkun e zënë, tek arka e mbledhjes së peshkut;
- të pastrojë mirë parangallët nga karremat e pakonsumuar;
- të vendosë parangallat sipas radhës në arkën e parangallave;
- të marrë me kujdes peshën e lidhur në fundin e vargut të parangallave;
- të vendosë peshën në vendin e duhur në sanall;
- të zgjidhë peshën nga fundi i vargut të parangallave;
- të vozisë mbarë për të shkuar në breg;
- të vendosë, pa i dëmtuar, mjetet dhe pajimet që ndodhen në sanall tek vend ruajtja;
- të dërgojë peshkun e zënë në ambjentin për seleksionim dhe përpunim;
- të pastrojë vendin e punës, duke respektuar rregullat higjiëno-sanitare.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësi peshkon me rrethim pasiv në bregdet

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përzgjedhë mjedisin ku do të kryhet peshkimi;

- të përgatisë mjetet e punës;
- të përgatisë sanallin për vozitje;
- të vendosë mbrezhdën (ngjitësen) në sanall, larg pengesave në teneshirin e kiçit;
- të vendosë mjetet vetjake të shpëtimit në sanall;
- të vendosë peshat në sanall;
- të vendosë si duhet pluskueset me shenjë ose dritë në sanall;
- të veshë kostumin prej mushamaje;
- të veshë xhaketën e shpëtimit;
- të vozisë, pa zhurmë, sanallin për në vendin e hedhjes së veglës së peshkimit;
- të lidhë si duhet peshën me fundin e veglës së peshkimit;
- të hedhë me kujdes peshën dhe pluskuesen e fundit në ujë;
- të hedhë pa ngatërruar veglën e peshkimit në ujë, ndërkohë që sanalli vozitet nga person tjetër;
- të lidhë si duhet peshën dhe pluskuesen me shenjë ose dritë tek fundit tjetër i veglës së peshkimit;
- të vazhdojë vozitjen si duhet, ndërkohë që hidhet vegla e peshkimit në ujë nga person tjetër;
- të vozisë me zhurma për të shkuar në skajin e parë ku u hodh vegla e peshkimit;
- të godasë filin e sanallit, me mjete të forta, për të krijuar zhurma;
- të marrë me kujdes pluskuesen dhe peshën e hedhur në fillim në sanall;
- të marrë, mbarë e pa ngatërruar, veglën e peshkimit në sanall;
- të heqë peshkun e rënë në veglën e peshkimit;
- të vendosë peshkun e zënë tek arka e mbledhjes së peshkut;
- të pastrojë mirë veglën e peshkimit nga papastërtitë;
- të stivojë, pa ngatërruar, veglën e peshkimit në teneshirin e sanallit;
- të marrë në sanall pluskuesen dhe peshën e hedhur në fund;
- të vozisë mbarë për të shkuar në breg;
- të nxjerrë në breg sanallin, duke e tërhequr;
- të vendosë, pa i dëmtuar, mjetet dhe pajimet që ndodhen në sanall tek vend ruajtja;
- të pastrojë vendin e punës, duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 4 Nxënësi kryen sistemimin paraprak të peshkut të zënë në anije

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përgatisë mjedisin dhe mjetet e punës;
- të veshë uniformën e punës;
- të zbrazë thesin e tratës nga peshku i zënë, mbi teneshirin e kjiçit të anijes, sipas udhëzimit të dhënë;
- të ndarjë papastërtitë, që ndodhen në thes, nga peshku pa e dëmtuar atë (leshterikë, sallatë deti, guaska, etj.);
- të lajë mirë peshkun me ujë deti, me kova;
- të nxjerrë pa dëmtuar ambalazhin nga vend ruajtja;
- të pastrojë ambalazhin sipas kushteve teknike;
- të përgatisë ambalazhin, për përdorim sipas llojeve, për sistemimin e peshkut të zënë;
- të përzgjedhë peshkun e zënë, sipas llojeve dhe madhësisë;
- të sistemojë peshkun e përzgjedhur nëpër ambalazhe, (arka) sipas peshës që mund të mbartë çdo arkë në përputhje me kushtet teknike;
- të kryejë shplarjen përfundimtare të peshkut, me ujë deti me kova;
- të vendosë arkat e mbushura në çelën frigoriferike, sipas kushteve teknike;
- të pastrojë vendin e punës, duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 5 Nxënësi asiston në dorëzimin në stabilimentet në breg të produktit të zënë

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përgatisë mjedisin dhe mjetet e punës;
- të veshë uniformën e punës;
- të kontrollojë herë pas here parametrat e temperaturës së çelës frigoriferike ku ruhet peshku i zënë;
- të asistojë në peshimin dhe intencarizimin e sasisë, llojeve dhe cilësive të produktit të zënë;
- të marrë pjesë në bartjen zinxhir të ambalazheve për nxjerrjen e produktit të zënë nga çela frigoriferike në stabilimentin/kamionin frigoriferik në breg;
- të kujdeset herë pas here për papastërti të mbetura në produktin e zënë apo ambalazh;
- të spontojë sasi të, llojet dhe cilësitë e produktit të zënë në bashkërendim me përfaqësuesin e stabilimentit në breg;
- të lajë çelën frigoriferike pas dorëzimit të produktit të zënë;
- të asistojë në furnizimin dhe sistemin e ambalazhit për të pastrojë vendin e punës, duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit

- Ky modul trajtohet në bregdet ose grykëderdhje lumenjsh.
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete të proceseve të gjuetisë së peshkur me mjete të thjeshta, në bregdet.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e veprimeve përgatitore dhe të gjuetisë me varg parangallash, me rrethim pasiv në bregdet, me kosha peshkues, si dhe për sistemimin, ruajtjen dhe dorëzimin e peshkut të kapur.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike, në gjuetinë e peshkut me varg parangallash, rrethim pasiv në bregdet, me kosha peshkues, si dhe për sistemimin, ruajtjen dhe dorëzimin e peshkut të kapur.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, pajimet dhe materialet e mëposhtme:
- sanall peshkimi me pajimet përkatëse të gjuetisë në bregdet
 - veshjet vetjake të mbijetesës si: rreth shpëtimi, xhaketë shpëtimi dhe kostum mushamaje pune.
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për kryerjen e gjuetisë me varg parangallash në bregdet;
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për kryerjen e gjuetisë me rrethim pasiv me ngjitëse në bregdet;
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për kryerjen e gjuetisë me kosha peshkues në bregdet.
 - Mjetet e duhura për sistemimin dhe ruajtjen e peshkut të kapur.
-

13. Moduli “Shërbime për aktivitetin ekonomik të mjetit lundrues në port “

Drejtimi: Detari
Niveli: II i KSHK
Klasa: 11

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	SHËRBIME PËR AKTIVITETIN EKONOMIK TË MJETIT LUNDRUES NË PORT	M-30-1720-21
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që aftëson nxënësit për të kryer shërbime të ndryshme në ndihmë të aktivitetit ekonomik të mjetit lundrues në port	
Kohëzgjatja e modulit	33 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar kl.10 në drejtimin mësimor “Detari”, niv.II i KSHK.	
Rezultatet e të mësuarit (RM) dhe procedurat e vlerësimit	RM 1 Nxënësi kryen spontim të ngarkesës që përpunohet Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë: <ul style="list-style-type: none">- të përgatisë mjetet dhe veglat e punës;- të veshë uniformën identifikuese dhe veshjet e sigurisë në punë;- të informohet për vendin e punës dhe rreziqet potenciale që lidhen me përpunimin e ngarkesës, p. sh. qëndrimi larg rrezes së vinçit, jo pranë ngarkesave që mund të lëvizin nga lëkundjet e mjetit lundrues, etj.;- të informohet qartë për ngarkesën në lidhje me paketimin, sasinë, llojin, numrat identifikues, pozicionin, mënyrën e përpunimit, vendodhjet në hambare, kushtet e punës për kufizime të mundshme në mot me shi, me erë, orarin e punës, mjetet e transportit që sjellin/evadojnë ngarkesën, etj.;- të familiarizohet me formularin dhe mënyrën e spontimit të ngarkesës që ngarkohet/shkarkohet;- të bashkërendojë herë pas here spontimin me spontatorin e agjentit spedicioner gjatë përpunimit të ngarkesës;- të raportojë për çdo dëmtim të gjetur apo ndodhur me numër, lloj, sasi, etj. gjatë përpunimit të ngarkesës;- të mbajë evidenca fotografike të ngarkesës së dëmtuar;- të bashkërendojë të dhënat nga spontimi në përfundim të përpunimit të ngarkesës;- të paraqesë tek oficeri raportet e spontimit të sakta;- të raportojë tek oficeri për ndryshime të kushteve të punës p.sh. forcim të erës, mot me shi, etj. gjatë shërbimit;- të pastrojë vendin e punës, duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;	

-
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 2 Nxënësi asiston në imbarkimin dhe sistemimin e furnizimeve të bordit

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përgatisë mjetet dhe veglat e punës;
- të informohet për listën e furnizimeve që pritet/kanë ardhur;
- të marrë pjesë në përgatitjen dhe pastrimin e vendit ku do të ruhen furnizimet;
- të sigurohet për ajrimin e vendit të ruajtjes (nqs aplikohet);
- të sigurohet për mbylljen hermetike të dymve të vendit të ruajtjes;
- të informohet për mënyrën e spantimit të furnizimeve;
- të raportojë tek oficeri për gjendjen fizike të furnizimeve pas spantimit p. sh. në numër, sasi, lloj, paketim, dëmtime, skadenca, freski produktesh, etj.;
- të informohet për mënyrën e imbarkimit të furnizimeve;
- të bashkëpunojë për imbarkimin e furnizimeve sipas udhëzimeve të mara;
- të vendosë furnizimet në vendet e caktuara të ruajtjes;
- të sigurohet për palëvizshmërinë e tyre gjatë lundrimit;
- të raportojë përfundimin e sistemimit të furnizimeve në vendruajtje;
- të pastrojë vendin e punës, duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 3 Nxënësi asiston në dorëzimin në impiantet pritëse portuale të mbetjeve të ngurta të gjeneruara në bord

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përgatisë mjetet dhe veglat e punës;
- të mbajë veshur uniformën identifikuese dhe veshjet e sigurisë në punë;
- të informohet për dorëzimin në impiantin marrës portual e mbetjeve të ngurta të gjeneruara me emrin e firmës përkatëse;
- të bëjë paraprakisht gati thasët me mbetjet e ngurta në një vend të përshtatshëm në kuvertë pa krijuar pengesa lëvizje;
- të bëjë një vlerësim volumetrik me sy të sasisë së mbetjeve të gjeneruara për t'u dorëzuar;
- të konfirmojë me oficerin fillimin e punës për dorëzim me

- ardhjen e mjetit teknologjik të impiantit marrës portual;
- të nxjerrë në breg me kujdes pa shkaktuar derdhje të thasëve me mbetjet e gjeneruara;
- të komunikojë me personin e stafit të impiantit marrës për evidentimin në *voucher* të volumit/peshës së mbetjeve të dorëzuara;
- të paraqesë tek oficerit për firmë dhe vulë *voucher*-in e kompanisë së impiantit marrës portual si evidencë dorëzimi;
- të rivendosë thasë për mbledhjen e mbetjeve në kontenitorët përkatës në kuvertë, hotel, kuzhinë dhe makineri;
- të pastrojë vendin e punës, duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 4 Nxënësi asiston për dorëzimin në impiantet pritëse portuale të mbetjeve hidrokarbure të gjeneruara në bord

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përgatisë mjetet dhe veglat e punës;
- të mbajë veshur uniformën identifikuese dhe veshjet e sigurisë në punë;
- të informohet nga oficeri për porositë specifike për dorëzim të mbetjeve hidrokarbure të gjeneruara në bord;
- të vendosë pykat e drurit tek burnelat apo hapje të tjera në skaf që kanë dalje jashtë bordit;
- të shfaqë flamurin e kuq sipas rregullave të REPAD;
- të sjellë tek stacioni i fllanxhave të transferimit materiale përthithëse si tallazh, rërë, sfungjerë, lecka, solucione, etj.;
- të sjellë tek stacioni i fllanxhave të transferimit çelësa, guarnicione, vidat dhe dadot e shtërngimit, kaçavida, fasheta, pulla emergjence gome, kova, etj.;
- të asistojë në afrimin e tubacioneve të gomës nga impianti marrës portual për t'u bashkuar me fllanxhën e transferimit në bord;
- të përdorë teknika lidhje me cima në pasteka, kalunë, unaza, etj. struktura të përshtatshme në bord për të siguruar palëvizshmërinë e tubacioneve gjatë transferimit;
- të asistojë në bashkimin e fllanxhave të impiantit marrës me atë të bordit, përfshirë vendosjen e gominave sipas rastit, në mënyrë që të shmangen rrjedhjet e mundshme;
- të sigurohet për mbylljen mirë të tapës (duqit) të tankut të ruajtjes së rrjedhjeve përqark stacionit të fllanxhave të transferimit në bord;
- të përcjellë me zë të lartë dhe qartë urdhra apo porosi që i jepen nga eprori për monitorimin e transferimit;

- të sigurohet që këto urdhra apo porosi janë të kuptueshme dhe të realizueshme prej tij;
- të monitorojë transferimin e mbetjeve hidrokarbure me fokus rrjedhjet e mundshme nga tubacionet e transferimit apo bashkimet e tyre;
- të njoftojë menjëherë me zë të lartë, qartë, me radio dhe me sinjal alarmi në rast konstatimi rrjedhjesh;
- të veprojë sipas urdhrave në përdorimin e materialeve kundra ndotjes në rast rrjedhjesh me përparësi mos-lejimin e rrjedhjes jashtë bordit;
- të pastrojë vendin e punës, duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 5 Nxënësi asiston mbas dorëzimit në impiantet pritëse portuale të mbetjeve hidrokarbure të gjeneruara në bord

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të mbajë veshur uniformën identifikuese dhe veshjet e sigurisë në punë;
- të informohet nga oficeri për përfundimin e procesit të transferimit të mbetjeve hidrokarbure nga mjeti lundrues në impiantin marrës portual;
- të asistojë me çelësa në ndarjen e fllanxhave të impiantit marrës me atë të bordit, përfshirë largimin me kujdes të gominave sipas rastit, në mënyrë që të shmangen rrjedhjet e mundshme dhe vendosjen e tyre në kova;
- të përdorë materiale përthithëse si tallazh, lecka, sfungjerë etj. për thithjen e kullimeve nga fllanxhat në momentin e ndarjes dhe vendosë në kova, thasë, etj.;
- të asistojë në lirimin e cimave fiksuese të tubacioneve të impiantit marrës portual;
- të asistojë në largimin me kujdes të tubacioneve të gomës të impiantit marrës portual duke i mbajtur me “grykë” lart për të shmangur derdhjet nga mbetjet në tubacione;
- të dorëzojë po me “grykën” lart tubacionin tek personeli i impiantit marrës portual;
- të kthejë në vendet e tyre materialet dhe veglat e mbledhura tek stacioni i fllanxhave të transferimit;
- të vendosë në kontenitorët përkatës të mbetjeve materialet përthithëse të përdorura në proces;
- të heqë pykat e drurit të vendosura tek burnelat apo hapje të tjera në skaf që kanë dalje jashtë bordit;
- të ulë flamurin e kuq sipas rregullave të REPAD;
- të përcjellë tek eprori me zë të lartë dhe qartë njoftimin për përfundimin e punës;
- të pastrojë vendin e punës, duke respektuar rregullat

- higjierno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 6 Nxënësi kryen shërbim në shkallën e imbarkimit.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përgatisë mjetet dhe veglat e punës;
- të mbajë veshur uniformën identifikuese dhe veshjet e sigurisë në punë;
- të informohet nga oficeri për porositë specifike të shërbimit pranë shkallës së imbarkimit;
- të identifikojë sipas listës së paraqitur paraprakisht të gjithë punonjësit e kompanisë stivadore që futen në mjetin e lundrimit për përpunimin e mallit;
- të regjistrojë në ditarin e shkallës së imbarkimit të gjithë punonjësit e kompanisë stivadore që futen në mjetin e lundrimit për përpunimin e mallit;
- të refuzojë hyrjen në mjetin e lundrimit të personave të tjerë por që nuk janë në listë, deri në ardhjen e oficerit;
- të identifikojë dhe regjistrojë në ditarin e shkallës së imbarkimit vizitorët dhe/ose autoritetet që paraqiten në mjetin e lundrimit për inspektim/vizitë/etj.;
- të njoftojë oficerin për shoqërimin e vizitorëve në bord;
- të paisë me baxhën identifikuese të vizitorit në bord vizitorët që i jepet akses nga oficeri;
- të mbikqyrë sigurinë e shkallës së imbarkimit për dëmtime të mundshme nga kontakti me struktura portuale në kalatë;
- të ndërhyjë për sistemimin e shkallës së imbarkimit me ulje apo ngritje të saj për të garantuar hyrje të sigurtë të personave në të;
- të kqyrë me kujdes njerëz apo aktivitete për qark mjetit lundrues që mund të çenojnë sigurinë e mjetit lundrues apo infrastrukturave portuale dhe raportojë;
- të mbikqyrë me kujdes gjendjen e cimave për ndryshime të mundshme si rrjedhojë e procesit të ngarkimi/shkarkimit të ngarkesës;
- të mbikqyrë pozicionet e mbrojtëseve ndaj brejtësve në cimata e akostimit dhe të ndërhyjë në rast dalje nga vendi i caktuar;
- të regjistrojë në ditarin e shkallës çdo dalje të punonjësve të kompanisë stivadore, vizitorë apo autoritete nga mjeti i lundrimit;
- të mbledhë baxhat identifikuese të mjetit lundrues vizitorëve para largimit;
- të pastrojë vendin e punës, duke respektuar rregullat higjierno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së

mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

RM 7 Nxënësi kryen patrullim të mjetit lundrues

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të familiarizohet me skemën e mjetit lundrues dhe zonat e veçanta me akses të kufizuar;
- të mbajë veshur veshjet e sigurisë në punë me uniformën identifikuese me aftësi pasqyruese në kushte errësire;
- të përgatisë ndriçuesin e dorës dhe bateri rezervë;
- të përgatisë dhe testojë radion e dorës për komunikim gjatë patrullimit;
- të informohet nga detari i kualifikuar dhe me detyra të veçanta sigurie në bord për intinerarin e patrullimit, porosinë, urdhrat për t'u ndjekur gjatë kryerjes së detyrës;
- të mos kryejë veprime me inisiativë personale pa u konsultuar më parë me detarin e kualifikuar udhëheqës;
- të kqyrë me kujdes dyert apo dritaret për shenja dëmtimi nga hapje të pa-autorizuara;
- të lëvizë me kujdes duke shmangur sipërfaqet e rrëshkitshme, përplasje me struktura në bord, etj.;
- të kqyrë me kujdes për objekte të dyshimta në vende të caktuara sipas udhëzimeve të detarit të kualifikuar;
- të përdorë maskë dhe doreza para prekjes apo nuhatjes së një objekti të panjohur që mund të konstatohet;
- të kqyrë me kujdes anët jashtë bordit nga toka dhe nga deti për njerëz apo aktivitete të dyshimta;
- të kqyrë me veçanti sigurinë e shkallës së pilotit për përdorim të saj për akses të pa-autorizuar nga ana e detit;
- të raportojë menjëherë dhe me zë të ulët për çdo aktivitet, njeri apo objekt të dyshimtë që konstaton;
- të mbajë shënime për konstatimet gjatë intinerarit të patrullimit dhe raportojë;
- të ushtrojë kujdes të veçantë kontrolli në zona dhe ambiente me mundësi të lartë fshehje të objekteve apo njerëzve të pa-autorizuar;
- të zbatojë me korrektësi çdo urdher, porosi apo udhëzim të dhënë para dhe gjatë patrullimit nga detari i kualifikuar;
- të vendosë mjetet dhe pajimet si duhet, në vendin e ruajtjes mbas përfundimit të patrullimit;
- të pastrojë vendin e punës, duke respektuar rregullat higjieno-sanitare;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Udhëzime për zbatimin e modulit

- Ky modul duhet të trajtohet në një anije tregtare e cila prek portin për aktivitete ekonomike.
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete të detyrave ndihmëse në funksion të aktiviteteit ekonomik të mjetit lundrues në port.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për kryerjen e detyrave sipas udhëzimeve të instruktorit në mjetin lundrues që kryen aktivitet ekonomik në port.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike, për kryerjen si duhet të shërbimeve dhe detyrave sipas udhëzimeve të instruktorit në mjetin lundrues që kryen aktivitet ekonomik në port.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, pajimet dhe materialet e mëposhtme:
- ambiente pune në një mjet lundrues tregtar që kryen aktivitet ekonomik në port.
 - mjete e punës sipas specifikës së procesit.
 - materiale të shkruara në mbështetje të çështjeve të modulit.
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për kryerjen e spontimit të përpunimit të ngarkesës.
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për dorëzimin në impiantet marrëse portuale të mbetjeve të ngurta që gjenerohen në bord;
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për dorëzimin në impiantet marrëse portuale të mbetjeve hidrokarbure që gjenerohen në bord;
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për kryerjen e patrullimit;
 - tabelë udhëzuese të hapave të punës për detyrat e marinarit ë shkallës së imbarkimit;
-

X. Programi i përgjithshëm i praktikës profesionale të grupuar

Praktika profesionale e grupuar do të kryhet bazuar në programin e përgjithshëm, si më poshtë:

Klasa 10			
Kohëzgjatja: 2 javë/10 ditë/60 orë mësimore			
Nr	Vendi	Veprimtaritë që kryhen	Kompetencat që zhvillohen
1	Në bregdet/pishinë	Kryerja e notimit	<ul style="list-style-type: none"> • Të notojë në stile dhe kushte të ndryshme në ujë
2	Në bregdet	Kryerja e vozitjes	<ul style="list-style-type: none"> • Të vozisë me mjete të lehta lundrimi me disa mënyra
3	Në Klasë / Në anije në port	Realizimi i nyjeve detare	<ul style="list-style-type: none"> • Të realizojë nyje dhe lidhje të ndryshme detare
4	Në anije metalike në port	Mbrojtja e anijes nga ndryshku	<ul style="list-style-type: none"> • Të realizojë pastrimin e sipërfaqes së ndryshkur duke përdorur mjetet e duhura; • Të realizojë lysterjen me bojë për mbrojtjen e anijes nga ndryshku.
5	Në mjet lundrues prej druri në tokë dhe në port (kalatë)	Kallafatimi dhe stukimi i mjetit lundrues prej druri	<ul style="list-style-type: none"> • Të bëjë kallafatimin dhe stukimin e majereve të skafit dhe kuvertës në një mjet lundrues prej druri
6	Në anije në port	Operimi i mjeteve dhe i mekanizmave të kuvertës	<ul style="list-style-type: none"> • Të qepë cima dhe kavo duke përdorur teknikën dhe veglat e duhura;

Klasa 11			
Kohëzgjatja: 2 javë/10 ditë/60 orë mësimore			
Nr	Vendi	Veprimtaritë që kryhen	Kompetencat që zhvillohen
1.	Në anije në port dhe mjet lundrues për qëllime argëtimi	Operimi i mjeteve dhe i mekanizmave të kuvertës	<ul style="list-style-type: none"> • Të kalojë si duhet cimat dhe kavot në elementë struktural në kuvertë për qëllime akostim dhe ç'akostimi • Të përdorë mjetet e duhura për akostim, qëndim në kalatë dhe ç'akostim; • Të raportojë gjendjen (gatishmërinë, distancën, etj.) në vendin e caktuar dhe në raport me objektet përreth • Të asistojë në uljen dhe ngritjen e shkallës së imbarkimit; • Të vendosë dhe heqë mjetet për pritjen/largimin e pilotit; • Të asistojë në matjen e tankeve të lëngjeve në anije; • Të sigurojë objekte të lëvizshme nga deti në depot dhe magazinat e kuvertës;

Nr	Vendi	Veprimtaritë që kryhen	Kompetencat që zhvillohen
			<ul style="list-style-type: none"> • Të lexojë busullën magnetike, erëmatësin dhe instrumentat për matjen e lagështisë, temperaturës dhe trysnisë; • Të kryejë shërbime të thjeshta mirëmbajtje në mjete lundruese për qëllime argëtimi.
2.	Në pishinë & bregdet dhe në anije në port	Veprimet personale për mbijetesën në anije	<ul style="list-style-type: none"> • Të kryejë veprimet për sigurinë personale për braktisjen nga anija; • Të kryejë për sigurinë veprimet kolektive për braktisjen nga anija; • Të përdorë mjetet e komunikimit të alarmit në një mjet mbijetese; • Të kryejë veprimet për dhënien e asistencës me elikopter;
3.	Në mjediset e përgatitura enkas sipas skemës me 2 konteinerë ,ose në një repart PMNZSH dhe në anije në port	Masat për parandalimin dhe luftën kundër zjarrit në anije	<ul style="list-style-type: none"> • Të zbatojë masat e sigurisë për parandalimin dhe luftën kundër zjarrit • Të kryejë patrullim kundra zjarrit në grup në zona të ndryshme në anije; • Të japë alarmin në rast konstatimi të zjarrit në anije; • Të kalojë me aparat frymëmarje në një zonë të mbushur me tym; • Të përdorë mjetet dhe veshjet e duhura për luftën kundra zjarrit të klaseve të ndryshme;
4.	Në klasë dhe në mjediset sipas skemës me 2 konteinerë	Dhënia e ndihmës së parë elementare	<ul style="list-style-type: none"> • Të pozicionojë si duhet një dëmtuar për dhënien e ndihmës së parë; • Të japë frymëmarjen e të dëmtuarit; • Të kryejë veprimet kur ka arrest kardiak; • Të kryejë veprimet kur ka gjakosje; • Të kryejë veprimet për rigjallërim për mbrotjen nga të ftohtit; • Të kryejë veprimet kur ka degjie në trup dhe aksidente nga rryma elektrike, kimikate, etj.; • Të realizojë transportin e të dëmtuarit me mënyra të ndryshme në anije; • Të kryejë veprimet për fashimin e një plage/dëmtimi;
5.	Në anije në port	Punime ndihmëse elektromekanike	<ul style="list-style-type: none"> • Të pastrojë filtrat e mekanizmave të ndryshëm në lokalin e makinerisë; • Të zëvendësojë ndriçues në anije; • Të takojë/stakojë me udhëzim çelësa energjie; • Të markojë linjat dhe sistemet me

Nr	Vendi	Veprimtaritë që kryhen	Kompetencat që zhvillohen
			ngjyrën dhe emërtimin përkatës; <ul style="list-style-type: none"> • Të përgatisë guarnicione të thjeshta të ndryshme; • Të izolojë rrjedhje të vogla në tubacione; • Të sigurojë objekte të lëvizshme nga deti në depot dhe magazinat e lokalit të makinerisë.
6.	Në anije në port & repart riparimi rrjetash	Veprimet për mirëmbajtjen e veglave të peshkimit	<ul style="list-style-type: none"> • Të bëjë riparime të thjeshta të veglave të peshkimit; • Të sistemojë veglat e peshkimit për ruajtjen e jetëgjatësisë së tyre
7.	Në bregdet me mjet të lehtë lundrimi dhe në anije peshkimi që sapo vjen nga gjuetia	Veprimet për gjuetinë në bregdet	<ul style="list-style-type: none"> • Të hedhë dhe mbledhë vargun e parangalleve të gjuetisë; • Të hedhë dhe mbledhë mbrezhdën (vegla e gjuetisë) në bregdet; • Të sistemojë peshkun e zënë në ambalazh; • Të dorëzojë peshkun e zënë në breg.
8.	Në anije tregtare që kryen aktivitet ekonomik në port	Veprimet në mjetin lundruar që kryen procese ngarkim shkarkimi mallrash në port	<ul style="list-style-type: none"> • Të kryejë spontime të ngarkesës që përpunohet; • Të asistojë në imbarkimin dhe sistemimin e furnizimeve në bord; • Të asistojë në dorëzimin në impiantet pritëse portuale të mbetjeve të ngurta të gjeneruara në bord; • Të asistojë për dorëzimin në impiantet pritëse portuale të mbetjeve hidrokarbure të gjeneruara në bord; • Të asistojë mbas dorëzimit në impiantet pritëse portuale të mbetjeve hidrokarbure të gjeneruara në bord; • Të kryejë shërbim në shkallën e imbarkimit; • Të kryejë patrullim të mjetit lundruar;